

■ Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ αὐτοῦ (13ῃ Αὐγούστου)

Ὁ θαυμαστὸς Βίος τοῦ Ὁσίου Δοσιθέου τοῦ Ὑποτακτικοῦ*

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.

Δόσιν ἔνθεον καταπλουτήσας, δόσις ἄμωμος Θεῷ προσήχθης, φερωνύμως, θεόφρον Δοσίθεε· ὑποταγεῖς γὰρ τοῖς θείοις ἐντάλμασιν, ὑπακοῆς χαρακτῆρ ἀναδέδειξαι, Πάτερ ὄσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος¹.

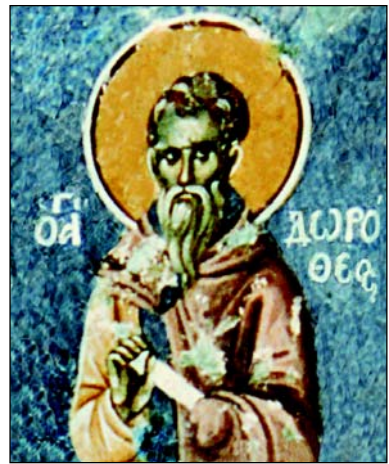
Ο **ΑΒΒΑΣ** Δωρόθεος ἐζήσῃ περὶ τὰ μέσα τοῦ 5' αἰῶνος. Καταγόταν ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια, πιθανότατα τῆς Ἀντιοχείας, εἶχε δὲ λάβει ἐξαιρετικὴ μόρφωσι.

Νεὸς ἀκόμη, εἰσῆλθε στὴν περίφημη Μονὴ τοῦ Ἀββᾶ Σερίδου τῆς Γάζης καὶ ἀξιώθηκε τῆς μεγάλης εὐλογίας νὰ ἔχη ὡς πνευματικὸς Ὁδηγός, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀββᾶ Σερίδο καὶ τὸν Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, τοὺς θεοφόρους Γέροντας Ἀββᾶ Βαρσανούφιο καὶ Ἀββᾶ Ἰωάννη.

Μετὰ τὴν κοίμησι τοῦ Ἡγουμένου καὶ τῶν περιφήμων Ἀββᾶδων, ἀνεχώρησε γιὰ τὴν ἔρημο, ὅπου τελικὰ ἀναγκάστηκε νὰ συστήσῃ Μοναστήρι γύρω στὸ 540 μεταξὺ Γάζης καὶ Ἀσκάλωνος τῆς Παλαιστίνης.

Οἱ «Διδασκαλίες» του (Α΄ - ΙΖ'), ὅπως καὶ τὰ ἄλλα σωζόμενα κείμενά του, πρακτικὰ καὶ ἐμπειρικὰ, εἶναι πλήρη Χάριτος καὶ Πνεύματος Ἁγίου καὶ πολλὴ οἰκοδομητικὰ, ὄχι μόνον γιὰ τοὺς Μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους τοὺς εὐσεβεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται μὲ καλὴ προαίρεσι καὶ ἐπιμονὴ γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ κάθαρσι, τὸν φωτισμὸ καὶ τὴν θέωσι τους.

Ὁ Ἀββᾶς Δοσιθεός, τὸ εὐῶδες αὐτὸ ἄνθος τῆς ὑπακοῆς, τοῦ ὁποῖου τὸν Βίὸ ἐν συνεχείᾳ δημοσιεύουμε, διετέλεσε ὑποτακτικὸς τοῦ ἐν λόγῳ θεοφόρου Ἀββᾶ Δωροθέου.

Περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δοσιθέου

1. Ὁ μακάριος ὄντως ἄββᾶς Δωρόθεος τὸν μονήρη σὺν Θεῷ βίον ἀσπασάμενος εἰς τὸ τοῦ ἄββᾶ Σερίδου κοινόβιον ἀνεχώρησεν· ἔνθα μεγάλους τινὰς καὶ πολλοὺς εὗρεν ἀσκητὰς ἡσυχάζοντας, ἐν οἷς ἦσαν διαπρέποντες δύο μεγάλοι γέροντες, ὃ τε ἀγιώτατος Βαρσανούφιος καὶ ὁ αὐτοῦ μαθητὴς ἦτοι συνασκητὴς ὁ ἄββᾶς Ἰωάννης, ὁ ἐπικληθεὶς Προφήτης διὰ τὸ διορατικὸν χάρισμα ὃ εἶχεν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Οἷς μετὰ πάσης πληροφορίας ἑαυτὸν παραδεδωκώς, τῷ μὲν Μεγάλῳ Γέροντι διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις ἄββᾶ Σερίδου διελέγετο, τῷ δὲ ἄββᾶ Ἰωάννῃ τῷ Προφήτῃ καὶ ὑπηρετῆσαι κατηξιώθη.

Συνείδον οὖν οἱ προειρημένοι ἅγιοι γέροντες ποιῆσαι αὐτὸν ἐ-

Διήγησις περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δοσιθέου

1. Ὁ πράγματι μακάριος Ἀββᾶς Δωρόθεος, ὅταν μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ ἀσπασθῆκε τὸν μοναχικὸ βίον, ἀνεχώρησε στὸ Κοινόβιο τοῦ Ἀββᾶ Σερίδου. Ἐκεῖ εὗρε ἕξι μερικὸς μεγάλους καὶ ἀξιόλογους ἀσκητὰς οἱ ὅποιοι ἐζοῦσαν ὡς Ἡσυχασταί, μεταξύ τῶν ὁποίων διέπρεπαν δύο μεγάλοι Γέροντες, ὁ ἀγιώτατος Βαρσανούφιος καὶ ὁ μαθητὴς ἢ συνασκητὴς τοῦ Ἀββᾶς Ἰωάννης, πού ἐπωνομάσθηκε Προφήτης ἀπὸ τὸ διορατικὸ χάρισμα², τὸ ὁποῖο εἶχε ἀπὸ τὸν Θεό³.

Στοὺς Πατέρας αὐτοὺς παρέδωσε τὸν ἑαυτό του μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη καὶ συνωμιλοῦσε μὲ τὸν μεγάλο μὲν Γέροντα διὰ μέσου τοῦ ἁγίου Ἀββᾶ Σερίδου, τὸν δὲ Ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Προφήτη καταξιώθηκε καὶ νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ.

Οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ Γέροντες λοιπὸν ἐσκέφθησαν καὶ ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ, ὅτι ἔπρεπε

κείσε νοσοκομείον και φροντίζειν αὐτοῦ· πάνυ γὰρ ἐκοπίων οἱ ἀδελφοὶ ὅτε ἠρρώστουν, μὴ ἔχοντες τὸν ἐπιμελούμενον αὐτῶν.

Ἐποίησεν οὖν συνεργεῖα Θεοῦ τὸ νοσοκομείον, τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ τοῦ κατὰ σάρκα χωρηγοῦντος αὐτῷ τὰς δαπάνας· ἦν γὰρ πάνυ φιλόχριστος και φιλομόναχος ὁ ἀνὴρ. Καὶ ἦν αὐτός, ὡς εἶπον, ὁ ἀββᾶς Δωρόθεος, μετὰ τῶν ἄλλων τινῶν ἀδελφῶν εὐλαβῶν, θεραπεύων τοὺς ἀρρώστους· αὐτὸς δὲ εἶχε τὴν φροντίδα τῆς τοιαύτης διοικήσεως.

2. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν μεταστέλλεται αὐτὸν ὁ ἡγούμενος ὁ ἀββᾶς Σέριδος· και ἐλθὼν εὐρίσκει παρ' αὐτῷ τινα νεώτερον, στρατιωτικὰ φοροῦντα, τρυφερώτατον πάνυ και εὐειδέστατον. Οὗτος δὲ ἦν ἐλθὼν τότε εἰς τὸ μοναστήριον μετὰ τινων ἀγαπητῶν τοῦ ἀββᾶ, ἀνθρώπων τοῦ Δουκός.

Ὡς οὖν ἦλθεν ὁ ἀββᾶς Δωρόθεος, λαμβάνει αὐτὸν κατ' ἰδίαν αὐτὸς ὁ ἀββᾶς και λέγει αὐτῷ· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἤνεγκαν τὸν

να κτίση και να ὀργανώση ὁ Δωρόθεος ἐκεῖ Νοσοκομεῖο και να τὸ φροντίζη ὁ ἴδιος, διότι πολὺ ἐταλαιπωροῦντο οἱ Ἀδελφοὶ ὅταν ἀρρώσταιναν, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν κανέναν για να τοὺς περιποιηθῆ.

Λοιπὸν, με τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἔκτισε τὸ Νοσοκομεῖο, για τὸ ὁποῖο τις δαπάνες ἐχορήγησε ὁ κατὰ σάρκα ἀδελφός του, ὁ ὁποῖος ἦταν πολὺ φιλόχριστος και φιλομόναχος ἄνθρωπος. Καὶ ὅπως εἶπα, ὁ ἴδιος ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος μαζί με μερικὸς ἄλλους εὐλαβεῖς Ἀδελφούς ὑπηρετοῦσε τοὺς ἀρρώστους. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε τὴν φροντίδα τῆς διοικήσεως αὐτῆς.

2. Μία ἡμέρα λοιπὸν καλεῖ τὸν Ἀββᾶ Δωρόθεο ὁ Ἡγούμενος Ἀββᾶς Σέριδος. Καὶ ὅταν ἦλθε, εὐρίσκει πλησίον του ἕναν νεαρό, ὁ ὁποῖος φοροῦσε στρατιωτικὰ, ἦταν δὲ λεπτεπίλεπτος και ὠραιότατος. Αὐτὸς εἶχε ἔλθει τότε στὸ Μοναστήριο μαζί με μερικὸς γνωστοὺς τοῦ Ἡγουμένου, ἀνθρώπους τοῦ Δουκός⁴.

Μόλις ἦλθε λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος, τὸν παίρνει ἰδιαιτέρως ὁ Ἀββᾶς Σέριδος και τοῦ λέγει: «Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἔφε-

νεώτερον τούτον, λέγοντες ὅτι θέλει μείναι ὡδε εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ φοβοῦμαι μήπως οὗτός τινός ἐστιν τούτων τῶν μεγάλων, καὶ ἢ ἔκλεψεν ἢ τίποτε ἐποίησεν καὶ θέλει φυγεῖν καὶ εὐρεθῶμεν εἰς πειρασμόν. Οὕτε γὰρ τὸ σχῆμα αὐτοῦ οὔτε ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἐστὶν τινος θέλοντος μονάσαι.

3. Ἦν δὲ οὗτος δηλίκιον τινος στρατηλάτου, διάγων ἐν πολλῇ τρυφῇ· αἰετὸν γὰρ ἐν πολλῇ βλακείᾳ εἰσὶ τὰ δηλίκια τῶν τοιούτων· οὐδέποτε δὲ ἦν ἀκούσας λόγον Θεοῦ.

Τινὲς δὲ ἄνθρωποι τοῦ στρατηλάτου διηγήσαντο ἐπὶ αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς Ἁγίας Πόλεως, καὶ ἐπεθύμησεν ἰδεῖν τὰ ἐκεῖ. Ἦτησεν οὖν τὸν στρατηλάτην πέμψαι αὐτὸν ἱστορῆσαι τοὺς ἀγίους τόπους. Ὁ δὲ μὴ θέλων λυπῆσαι αὐτόν, εὗρέν τινα φίλον αὐτοῦ γνήσιον ἀπερχόμενον ἐπὶ τὰ ἐκεῖσε, καὶ λέγει αὐτῷ· Χαρίσαι μοι καὶ λαβέ τὸν νεώτερον τούτον μετὰ σοῦ, ἵνα ἱστορήσῃ τοὺς ἀγίους τόπους. Ὁ δὲ, ὡς

ραν τοῦτον τὸν νεαρόν, λέγοντας ὅτι θέλει νὰ μείνῃ ἐδῶ στὸ Μοναστήρι, καὶ φοβοῦμαι μήπως ἀνήκει σὲ κάποιους ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μεγάλους καὶ ἢ ἔκλεψε ἢ κάτι ἄλλο ἔκανε, γι' αὐτὸ καὶ θέλει νὰ φύγῃ, καὶ μήπως ἔτσι πέσουμε σὲ πειρασμούς καὶ δοκιμασίες. Οὕτε ἡ ἐμφάνισίς του οὔτε ἡ ὄψις του δείχνουν ἄνθρωπο, ὁ ὅποῖος θέλει νὰ μονάσῃ».

3. Αὐτὸς ὁ νεαρὸς ἦταν ἀκόλουθος κάποιου στρατηγοῦ καὶ ζοῦσε μὲ πολλὴ μαλθακότητα, διότι οἱ ἀκόλουθοι τέτοιων ἀνθρώπων ζοῦν πάντοτε μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα τρυφηλῆς ἁμαρτωλότητος καὶ ματαιοδοξίας, ἀλλὰ καὶ ποτὲ δὲν εἶχε ἀκούσει λόγον Θεοῦ.

Μερικοὶ ἄνθρωποι τοῦ στρατηγοῦ διηγήθηκαν ἐνώπιόν του τὰ σχετικὰ μὲ τὴν Ἁγία Πόλι τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἐπεθύμησε νὰ ἰδῇ τοὺς τόπους ἐκείνους. Ἐζήτησε λοιπὸν ἀπὸ τὸν στρατηγὸν νὰ τὸν στείλῃ γιὰ νὰ περιοδεύσῃ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Ἐκεῖνος δὲ, μὴ θέλοντας νὰ τὸν λυπῆσῃ, εὗρε ἕνα γνήσιο φίλο του ποὺ ἐπήγγαινε πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ τοῦ λέγει: «Κάνε μου τὴν χάρι καὶ πάρε αὐτόν τὸν νεαρόν μαζί σου, γιὰ νὰ περιοδεύσῃ τοὺς Ἁγίους Τόπους». Καὶ

παρὰ στρατηλάτου δεξάμενος τὸν παῖδα, εἶχε αὐτὸν ἐν πάσῃ τιμῇ καὶ ἀναπαύσει, συνεσθλόντα αὐτῷ καὶ τῇ γυναικί αὐτοῦ.

Ὡς οὖν ἦλθον εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν καὶ προσεκύνουν τοὺς ἁγίους τόπους, ἦλθον εἰς Γεσθημανεὶ. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἱστορία τῆς κολάσεως. Ὡς οὖν ἴστατο προσέχων ὁ νεώτερος καὶ ἐκπληττόμενος, ὄρᾳ γυναῖκα σεμνήν, φοροῦσαν πορφυρᾶ ἱμάτια, ἴσταμένην πλησίον αὐτοῦ καὶ ὑποδεικνύουσαν αὐτῷ ἕκαστον τῶν κρινομένων, καὶ ἄλλα δέ τινα ὡς ἀφ' ἑαυτῆς ἐνουθέτει αὐτόν. Ὁ δὲ παῖς ἀκούων παρ' αὐτῆς ἀπηνεύτο καὶ ἐθαύμαζεν· καθὼς γὰρ εἶπον, οὐδέποτε ἦν ἀκούσας λόγον Θεοῦ, ἢ ὅτι ἔστιν κρίσις.

Λέγει οὖν αὐτῇ· Κυρία, τί ποιήσει τις ἵνα ἐξειλήσῃ τῶν κολάσεων τούτων; Ἡ δὲ ἀποκριθεῖσα εἶπεν αὐτῷ· Νήστευε καὶ μὴ τρώγε κρέα καὶ εὐχου συνεχῶς, καὶ ἐξειλεῖς τῶν κολάσεων. Μετὰ δὲ τὸ δοῦναι αὐτῷ τὰς τρεῖς ἐντολὰς ταύτας, οὐκ ἔτι ἐφάνη αὐ-

ἐκεῖνος, ἐπειδὴ δέχθηκε τὸ παιδί ἀπὸ ἑνὸς στρατηγού, τὸ εἶχε σὲ μεγάλη τιμῇ καὶ περιποίησι καὶ ἔτρωγαν μαζὶ στὸ οἰκογενειακό του τραπέζι.

Ὅταν λοιπὸν ἦλθαν στὴν Ἀγία Πόλι καὶ προσκυνοῦσαν τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐπισκέφθησαν τὴν Γεσθημανῆ. Ὑπῆρχε δὲ ἐκεῖ μία παράστασις τῆς κολάσεως. Καθὼς ἐστεκόταν λοιπὸν ὁ νεαρὸς προσέχοντας τὴν παράστασι καὶ ἐκπληττόμενος, βλέπει μία γυναῖκα σεμνή, ἢ ὅποια ἐφοροῦσε πορφυρᾶ ἱμάτια, νὰ στέκεται πλησίον του καὶ νὰ τοῦ δείχνῃ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς κατακρινομένους καὶ νὰ τοῦ λέγῃ νουθεσίες ἀπὸ μέρους τῆς. Τὸ δὲ παιδί, ἀκούοντας αὐτὴν, ἔμεινε ἄναυδο καὶ κατάπληκτο, διότι, ὅπως εἶπα, δὲν εἶχε ἀκούσει ποτὲ λόγο Θεοῦ ἢ ὅτι ὑπάρχει Κρίσις.

Λέγει λοιπὸν τὸ παιδί πρὸς τὴν γυναῖκα, ἢ ὅποια βεβαίως ἦταν ἡ Παναγία Θεοτόκος: «Κυρία, τί πρέπει νὰ κάνῃ κανεὶς γιὰ νὰ ἀποφύγῃ αὐτὲς τὶς τιμωρίες;». Καὶ Ἐκεῖνη τοῦ ἀπάντησε: «Νὰ νηστεύῃς καὶ νὰ μὴ τρώγῃς κρέας καὶ νὰ προσεύχεσαι συνεχῶς· ἔτσι, θὰ ἀποφύγῃς τὶς τιμωρίες». Καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔδωσε αὐτὲς τὶς τρεῖς ἐντολές, δὲν ξαναφάνηκε σὲ αὐτόν,

τῷ, ἀλλ' ἐγένετο ἀφανής. Ἐκτο-
τε οὖν ἔμεινε ὁ παῖς κατανευ-
γμένος καὶ φυλάσσων τὰς τρεῖς
ἐντολὰς ἃς ἔδωκεν αὐτῷ.

Ὁ δὲ φίλος τοῦ στρατηλάτου
βλέπων αὐτὸν νηστεύοντα καὶ μὴ
τρώγοντα κρέα, ἐθλίβετο διὰ τὸν
στρατηλάτην· ἦδει γὰρ ὅτι εἶ-
χεν αὐτὸν ὡς μέγα τίποτε. Οἱ δὲ
μετ' αὐτοῦ στρατιῶται βλέπον-
τες αὐτὸν ἐν τοιαυτῇ διαγωγῇ
λέγουσιν αὐτῷ· Τέκνον, ταῦτα ἃ
ποιεῖς οὐκ εἰσὶν τινος θέλοντος
εἶναι εἰς τὸν κόσμον· εἰ δὲ οὕτως
θέλεις, ὕπαγε εἰς μοναστήριον καὶ
σώζεις τὴν ψυχὴν σου. Ὁ δὲ οὐ-
δὲ τίποτε κατὰ Θεὸν ἦδει, οὐδέ
τί ἐστὶν μοναστήριον· μόνον δὲ
ἐφύλαττεν ἃ ἤκουσεν παρ' ἐκεί-
νης. Λέγει οὖν αὐτοῖς ἐκείνος· Ὁ-
που οἴδατε, λάβετε με· ἐγὼ γὰρ
οὐκ οἶδα πού ποτε ἀπελθεῖν. Τι-
νὲς δὲ αὐτῶν, ὡς εἶπον, ἦσαν ἀ-
γαπητοὶ τοῦ Ἀββᾶ Σερίδου, καὶ
ἦλθον εἰς τὸ μοναστήριον φέρον-
τες τὸν παῖδα, μεθ' ἑαυτῶν.

4. Ὡς οὖν ἐπεμψεν ὁ Ἀββᾶς
τὸν μακάριον Δωρόθεον λαλήσαι
αὐτῷ, περιηργάζεται αὐτόν, καὶ

ἀλλὰ ἔγινε ἄφαντος. Στὸ ἐξῆς
λοιπόν, τὸ παιδί ἔμεινε σὲ κατά-
νυξι καὶ ἐφύλαττε τὶς τρεῖς ἐν-
τολές, τὶς ὁποῖες τοῦ ἔδωσε ἡ
Θεοτόκος.

Ὁ φίλος ὅμως τοῦ στρατη-
γοῦ, βλέποντας τὸν νεαρὸ νὰ
νηστεύῃ καὶ νὰ μὴν τρώγῃ κρέ-
ατα, ἐθλίβετο γιὰ λογαριασμὸ
τοῦ στρατηγοῦ, διότι ἐγνώριζε
ὅτι τὸν εἶχε σὲ μεγάλη ἐκτίμη-
σι. Οἱ δὲ στρατιῶτες ποὺ ἦσαν
μαζὶ του, βλέποντας αὐτὸν νὰ
ἔχῃ τέτοια διαγωγή, τοῦ λέγουν·
«Τέκνον, αὐτὰ ποὺ κάνεις δὲν
εἶναι γνώρισμα ἀνθρώπου, ὁ
ὁποῖος θέλει νὰ ζῆ στὸν κόσμο·
ἐὰν λοιπὸν ἔτσι θέλῃς, πήγαινε
σὲ Μοναστήρι νὰ σώσης τὴν
ψυχὴ σου». Αὐτὸς ὅμως δὲν
ἐγνώριζε τίποτε οὔτε γιὰ τὸν
Θεὸ οὔτε τί εἶναι Μοναστήρι·
ἀπλῶς, ἐφύλαττε ὅσα ἄκουσε ἀ-
πὸ τὴν Θεοτόκο. Τοὺς λέγει λοι-
πόν· «Ὁδηγήσατέ με, ὅπου νο-
μίσετε, διότι ἐγὼ δὲν γνωρίζω
ποῦ νὰ ὑπάγω». Μερικοὶ δὲ ἀ-
πὸ αὐτούς, ὅπως εἶπα, ἦσαν
γνωστοὶ τοῦ Ἀββᾶ Σερίδου, καὶ
ἦλθον στὸ Μοναστήρι, φέρον-
τας μαζὶ τους τὸ παιδί.

4. Ὄταν λοιπὸν ὁ μακάριος
Δωρόθεος ἐστάλθηκε ἀπὸ τὸν
Ἀββᾶ Σέριδο γιὰ νὰ ὀμιλήσῃ
μαζὶ μετὰ τὸν νεαρὸ καὶ νὰ ψυχο-

οὐδὲν ἄλλο ἤδει εἰπεῖν εἰ μὴ μόνον· Σωθῆναι θέλω. Ἔρχεται οὖν καὶ λέγει τῷ Ἀββᾶ· Ἐὰν ὅλως συνορᾶς δέξασθαι αὐτόν, μηδὲν φοβηθῆς· οὐδὲν γὰρ φαῦλον ἔχει. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς· Οὐκοῦν ποιήσον ἀγάπην καὶ λαβέ αὐτόν παρά σοι ἵνα σωθῆ· οὐ θέλω γὰρ αὐτόν εἶναι μεταξύ τῶν ἀδελφῶν.

Ὁ δὲ ἀπὸ εὐλαβείας ἔμεινεν παραιτούμενος καὶ λέγων ὅτι· Ὑπὲρ τὴν κατάστασίν μου ἐστὶν τὸ ἀναδέξασθαι βάρος τινός· καὶ οὐκ ἔστιν τοῦτο τῶν μέτρων μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς· Ἐγὼ τὸ βάρος σου καὶ αὐτοῦ βαστάζω· σὺ διὰ τί θλίβῃ; Τότε λέγει αὐτῷ· Οὐκοῦν ἀπότε τοῦτο πάντως ἔκρινας, ἐὰν συνορᾶς, ἀνάθου τῷ Γέροντι. Καὶ λέγει αὐτῷ· Καλῶς, ἐγὼ λέγω αὐτῷ.

Ἀπέρχεται οὖν καὶ λέγει τῷ Μεγάλῳ Γέροντι, καὶ δηλοῖ αὐτῷ ὁ Γέρον οὕτως· Δέξαι αὐτόν,

λογίση αὐτόν, ὁ νέος δὲν ἐγνώριζε νὰ εἰπῆ τίποτε ἄλλο, παρά μόνο· «Θέλω νὰ σωθῶ». Ἔρχεται λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς καὶ λέγει στὸν Ἡγούμενο· «Ἐὰν πραγματικά θεωρῆς σκόπιμο νὰ τὸν δεχθῆς, νὰ μὴ φοβηθῆς καθόλου, διότι δὲν ἔχει τίποτε τὸ φαῦλο». Καὶ τοῦ λέγει ὁ Ἀββᾶς Σέριδος· «Λοιπὸν, κάνε μου τὴν χάρι νὰ τὸν πάρῃς κοντά σου γιὰ νὰ σωθῆ, διότι δὲν θέλω νὰ μείνῃ μαζί με τοὺς Ἀδελφούς».

Ἐκεῖνος ὅμως ἀπὸ ταπεινοφροσύνη δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆ τὸν νεαρὸ καὶ ἔλεγε· «Εἶναι ἐπάνω ἀπὸ τὴν δύναμί μου νὰ δεχθῶ τὸ βάρος κάποιου καὶ δὲν εἶναι στὰ μέτρα μου⁵ αὐτό». Τοῦ λέγει ὁ Ἡγούμενος· «Ἐγὼ βαστάζω τὸ βάρος τὸ ἰδικό σου καὶ τὸ ἰδικό του· ἐσὺ γιατί θλίβεσαι;» Τότε τοῦ λέγει ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος· «Λοιπὸν, ἀφοῦ ὅπως δὴποτε ἔτσι ἔκρινες, ἐὰν θεωρῆς τοῦτο ὀρθὸ καὶ εἶναι εὐλογημένο, ἀνάφερέ το στὸν Γέροντα Βαρσανούφιο». Καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ· «Καλά, θὰ τὸν ἐνημερώσω».

Πηγαίνει λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Σέριδος καὶ τὸ λέγει στὸν Μεγάλῳ Γέροντι καὶ Αὐτὸς ἔδωσε τὴν ἐξῆς ἀπάντησι γιὰ τὸν Ἀββᾶ Δωρόθεο· «Νὰ δεχθῆς

διὰ σοῦ γὰρ ἔχει ὁ Θεὸς σῶσαι αὐτόν. Τότε ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, καὶ εἶχεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Ἐλέγετο δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Δοσίθεος.

5. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ φαγεῖν, λέγει αὐτῷ· Φάγε ἵνα χορτασθῆς, μόνον μάθε μοι πόσον τρώγεις. Καὶ ἦλθεν λέγων αὐτῷ· Ἐφαγον ἓνα ἡμισυ ἄρτον. Εἶχεν δὲ ὁ ἄρτος τέσσαρας λίτρας. Καὶ λέγει αὐτῷ· Καλῶς ἔχεις, Δοσίθεε; Ἀποκρίνεται· Ναί, καλῶς ἔχω, κύρι. Λέγει αὐτῷ· Μὴ πεινᾶς; Λέγει· Οὐχί, δέσποτα, οὐ πεινῶ. Τότε λέγει αὐτῷ· Οὐκοῦν τρώγε τὸν ἓνα ἄρτον καὶ τὸ τέταρτον τοῦ ἄλλου ἄρτου· καὶ ποιήσον τὸ ἄλλο τέταρτον εἰς δύο, καὶ φάγε τὸ ἡμισυ καὶ ἄφες τὸ ἡμισυ. Καὶ ἐποίησεν οὕτως. Λέγει αὐτῷ· Πεινᾶς, Δοσίθεε; Καὶ ἀποκρίνεται· Ναί, κύρι, πεινῶ μικρόν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν λέγει αὐτῷ· Πῶς ἔχεις, Δοσίθεε; Ἐμεινας πεινῶν; Λέγει· Οὐχί, κύρι διὰ τῶν εὐχῶν σου καλῶς ἔχω.

αὐτὸν τὸν νέο, διότι ὁ Θεὸς πρόκειται νὰ τὸν σώσῃ διὰ σοῦ». Τότε, αὐτὸς τὸν ἐδέχθηκε μετὰ χαρᾶ καὶ τὸν εἶχε μαζί του στὸ Νοσοκομεῖο. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ νέου ἦταν Δοσίθεος.

5. Ὅταν λοιπὸν ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ φαγεῖν, λέγει Ἀββᾶς Δωρόθεος στὸν Δοσίθεο· «Φάγε νὰ χορτάσῃς, μόνο νὰ μὲ ἐνημερώσῃς πόσο ἔφαγες». Καὶ ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἔφαγε, ἦλθε καὶ τοῦ εἶπε· «Ἐφαγα ἓνα καὶ μισὸ καρβέλι». Ζύγιζε δὲ τὸ κάθε καρβέλι τέσσερις λίτρας⁶. Καὶ τοῦ λέγει· «Αἰσθάνεσαι καλά, Δοσίθεε;». Ἀποκρίνεται· «Ναί, καλά εἶμαι, Γέροντα». Τοῦ λέγει· «Μήπως πεινᾶς;». Ἀπαντᾷ· «Ὁχι, δέσποτα, δὲν πεινῶ». Τότε τοῦ λέγει· «Λοιπὸν, νὰ τρῶς τὸ ἓνα καρβέλι καὶ ἓνα τέταρτο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ κόψε τὸ ἄλλο τέταρτο σὲ δύο, καὶ φάγε τὸ μισὸ καὶ ἄφησε τὸ ἄλλο μισό». Καὶ ἔκανε ἔτσι. Τὸν ἐρωτᾷ· «Πεινᾶς, Δοσίθεε;». Καὶ ἀποκρίνεται· «Ναί, Γέροντα, πεινῶ λιγάκι».

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες τοῦ λέγει πάλι ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος· «Πῶς εἶσαι, Δοσίθεε; Ἐξακολουθεῖς νὰ πεινᾶς;». Τοῦ ἀπαντᾷ· «Ὁχι, Γέροντα, διὰ τῶν εὐχῶν σου, εἶμαι καλά». Τοῦ λέ-

Λέγει αὐτῷ· Οὐκοῦν ἔπαρον τὸ ἄλλο ἡμῖσι τοῦ τετάρτου. Καὶ ἐποίησεν οὕτως.

Πάλιν μετ' ὀλίγας ἡμέρας λέγει αὐτῷ· Πῶς εἶ ἄρτι; μὴ πεινᾷς; Ἀποκρίνεται· Καλῶς εἰμί, κύρι. Λέγει αὐτῷ· Ποίησον τὸ ἄλλο τέταρτον εἰς δύο, καὶ φάγε τὸ ἡμῖσι καὶ ἄφες τὸ ἡμῖσι. Καὶ ἐποίησεν ὁμοίως. Καὶ οὕτως τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, κατὰ μικρὸν μικρὸν ἀπὸ ἕξι λιτρῶν κατέστη εἰς ὀκτῶ ὀγκίας· καὶ γὰρ συνήθεια ἐστὶν καὶ ἐν τῷ φαγεῖν.

6. Ἦν δὲ αὐτὸς ὁ νεώτερος ἐπιεικέστατος εἰς πᾶν ἔργον ὃ ἐποίει· ὑπηρετεῖ δὲ τοῖς ἀρρώστοις ἐν τῷ νοσοκομείῳ, καὶ ἕκαστος ἐπανεπαύετο τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ· πάντα γὰρ καθαρῶς ἐποίει.

Εἰ συνέβη δὲ αὐτὸν ὀλιγορῆσαι πρὸς τινα τῶν ἀρρώστων καὶ εἰπεῖν ῥῆμα μετ' ὀργῆς, ἤφινεν πάντα καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὸ κελλάριον κλαίων. Ὡς οὖν εἰσῆρχοντο οἱ ἄλλοι ὑπηρεταὶ τοῦ νοσοκομείου παραμυθῆσασθαι αὐτόν, καὶ οὐ παρεκαλεῖτο, ἤρχοντο καὶ ἔλεγον τῷ Ἀββᾶ Δωροθέῳ· Ποίη-

γει· «Λοιπὸν, ἀφαίρεσε καὶ τὸ ἄλλο μισὸ τοῦ τετάρτου». Ἔτσι καὶ ἔκανε.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες τοῦ λέγει πάλι· «Πῶς εἶσαι τώρα; Μήπως πεινᾷς;». Ἀποκρίνεται· «Καλὰ εἶμαι, Γέροντα». Τοῦ λέγει ὁ Ἀββᾶς· «Κόψε τὸ ἄλλο τέταρτο σὲ δύο, φάγε τὸ μισὸ καὶ ἄφες τὸ μισό». Καὶ ἔκανε ὁμοίως. Καὶ ἔτσι, μετὰ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπὸ ἕξι λίτρες κατέληξε νὰ τρώγῃ ὀκτῶ ὀγκίαις⁷. Διότι καὶ τὸ φαγητὸ εἶναι καὶ αὐτὸ μία συνήθεια.

6. Ἦταν δὲ αὐτὸς ὁ νεαρὸς ἱκανώτατος σὲ κάθε ἔργο πού ἔκανε. Ὑπηρετοῦσε τοὺς ἀρρώστους στὸ Νοσοκομεῖο καὶ ὁ καθένας ἦταν ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν διακονία του, διότι ἔκανε τὰ πάντα μετὰ τρόπο τέλειο.

Ἐὰν δὲ συνέβαινε νὰ παραμυθῆται ἀπὸ κάποιον ἀρρωστο καὶ νὰ εἰπῆ ἕναν λόγο μετ' ὀργῆς, τὰ ἄφηνε ὅλα, εἰσερχόταν στὸ κελλάρι καὶ ἔκλαιγε, καθισμένος κατὰ γῆς. Ὅταν λοιπὸν εἰσῆρχοντο οἱ ἄλλοι διακονητὲς τοῦ Νοσοκομείου γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσουν καὶ αὐτὸς δὲν εἶχε παρηγορία, ἐπήγαιναν στὸν Ἀββᾶ Δωροθέο καὶ τοῦ ἔλεγον· «Κάνε

σον ἀγάπην, κύρι, μάθε τί ἔχει οὗτος ὁ ἀδελφός, ὅτι κλαίει, καὶ οὐκ οἶδαμεν διὰ τί.

Καὶ εἰσῆρχετο καὶ ἠύρισκεν αὐτὸν χαμαὶ καθήμενον καὶ κλαίοντα· καὶ ἔλεγε αὐτῷ· Τί ἔνι, Δοσίθεε; τί ἔχεις; Διὰ τί κλαίεις; Καὶ ἔλεγεν· Συγχώρησον, κύρι, ὅτι ὠργίσθην καὶ ἐλάλησα κακῶς τῷ ἀδελφῷ μου. Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Ναί, Δοσίθεε, ἐπεὶ ὀργίζῃ καὶ οὐκ αἰσχύνῃ ὀργιζόμενος καὶ λαλῶν κακῶς τῷ ἀδελφῷ σου, οὐκ οἶδας ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς καὶ θλίβεις τὸν Χριστόν; Καὶ ἔβαλλεν κάτω τὴν ὄψιν κλαίων καὶ μηδὲν λέγων. Ἦς δὲ ἔβλεπεν ὅτι ἔκλαυσεν ἰκανῶς, ἔλεγεν αὐτῷ εἶτα· Ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ σοι. Ἐγείρε, ἀπὸ τοῦ νῦν βάλωμεν ἀρχήν. Σπουδάσωμεν τοῦ λοιποῦ καὶ ὁ Θεὸς βοηθεῖ. Εὐθέως δὲ ὡς ἤκουεν, ἠγείρετο τρέχων μετὰ χαρᾶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ὡς ὅτι ἀληθῶς παρὰ Θεοῦ ἐδέξατο τὴν συγχώρησιν.

Μαθόντες οὖν οἱ τοῦ νοσοκομείου τὸ ἔθος αὐτοῦ, ὅτε ἔβλεπον

ἀγάπη, Γέροντα, καὶ μάθε τί ἔχει αὐτὸς ὁ Ἀδελφός, διότι κλαίει καὶ δὲν γνωρίζουμε γιατί».

Τότε, εἰσῆρχετο ὁ Ἀββᾶς καὶ τὸν εὔρισκε νὰ κάθεται κατὰ γῆς καὶ νὰ κλαίῃ. Καὶ τοῦ ἔλεγε: «Τί συμβαίνει, Δοσίθεε; Τί ἔχεις; Γιατί κλαῖς;». Καὶ ἀπαντοῦσε: «Συγχώρεσέ με, Γέροντα, διότι ὠργίσθηκα καὶ κακομίλησα στὸν Ἀδελφὸ μου». Καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἔλεγε: «Ναί, Δοσίθεε;!... Δὲν ἐντρέπεσαι νὰ ὀργίζεσαι καὶ νὰ κακομιλῆς στὸν Ἀδελφὸ σου; Δὲν γνωρίζεις, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ὅτι θλίβεις τὸν Χριστό;». Καὶ ὁ Δοσίθεος ἔσκυβε κάτω τὸ πρόσωπό του, κλαίγοντας χωρὶς νὰ λέγῃ τίποτε. Ὅταν δὲ ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος ἔβλεπε ὅτι αὐτὸς εἶχε κλάψει ἀρκετά, τοῦ ἔλεγε μετὰ: «Ὁ Θεὸς νὰ σέ συγχωρήσῃ. Σήκω! Ἀπὸ τώρα ἄς βάλουμε ἀρχὴ μετανοίας⁸. Ἄς ἀγωνισθοῦμε μὲ ζῆλο στὸ ἐξῆς καὶ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς βοηθήσῃ...». Ἀμέσως δὲ μόλις ἄκουγε αὐτὰ τὰ λόγια, ἐσηκώνετο καὶ ἔτρεχε μὲ χαρὰ στὴν διακονία του, μὲ τὴν ἀκράδαντη πίστι, ὅτι δέχθηκε τὴν συγχώρησι πράγματι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἔμαθαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Νοσοκομείου τὴν

αὐτὸν κλαίοντα, ἔλεγον· *Τίποτε ἔχει Δοσίθεος; Τίποτε ἐσφάλη; Καὶ ἔλεγον τῷ μακαρίῳ Δωροθέῳ· Κύρι, εἰσελθε εἰς τὸ κελλάριον, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ ἔργον. Πῶς οὖν εἰσῆρχετο καὶ ἠύρισκεν αὐτὸν χαμαὶ καθήμενον καὶ κλαίοντα, ἐνόει ὅτι κακῶς ἐλάλησε ῥῆμα, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· *Τί ἐνι, Δοσίθεε; Πάλιν τὸν Χριστὸν ἔθλιψας; Πάλιν ὠργίσθης; Οὐκ αἰσχύνῃ; Οὐ διορθῶσαι λοιπόν; Καὶ ἔμενον κλαίων ἐπὶ πολὺ· πάλιν ὡς ἔβλεπεν ὅτι ἐχορτάσθη κλαίων, ἔλεγεν αὐτῷ· Ἔγειρε, ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ σοι· πάλιν βάλε ἀρχήν. Διόρθωσαι λοιπόν. Ὁ δὲ εὐθέως μετὰ πίστεως ἀπετινάσσετο τὴν λύπην καὶ ἀπήρχετο εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ.**

συνήθειά του αὐτή, ὅταν τὸν ἔβλεπαν νὰ κλαίῃ, ἔλεγον· «Τί ἔχει τάχα ὁ Δοσίθεος; Ἄρά γε, τί σφάλμα ἔκανε;». Καὶ ἔλεγαν στὸν μακάριο Δωρόθεο· «Γέροντα, εἰσελθε στὸ κελλάρι, διότι ἔχεις δουλειὰ ἐκεῖ». Ὅταν λοιπὸν εἰσῆρχετο καὶ τὸν εὔρισκε νὰ κάθεται κατὰ γῆς καὶ νὰ κλαίῃ, καταλάβαινε ὅτι κακομίλησε, καὶ τοῦ ἔλεγε· «Τί συμβαίνει, Δοσίθεε; Πάλι ἔθλιψες τὸν Χριστό; Πάλι ὠργίσθηκες; Δὲν ἐντρέπεται; Δὲν διορθῶνεσαι ἐπὶ τέλους;». Καὶ ὁ Δοσίθεος συνέχιζε νὰ κλαίῃ πολλὴ ὥρα. Ὅταν λοιπὸν ἔβλεπε ὁ Ἀββᾶς ὅτι εἶχε χορτάσει νὰ κλαίῃ, τοῦ ἔλεγε· «Σήκω! Ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ. Βάλε πάλι ἀρχὴ μετανοίας. Διορθῶσου λοιπόν...». Ἐκεῖνος δὲ ἀμέσως, μὲ πίστι ἀδιάκριτη στὸν λόγο τοῦ Γέροντός του, ἀπετίνασε τὴν λύπη καὶ ἐπήγαινε στὸ διακόνημά του.

7. Ἐστρώννουν δὲ τοῖς ἀρρώστοις καλῶς πάνυ. Τοιοῦτος δὲ ἦν περὶ τὸν λογισμὸν ἐλευθέρως καὶ ἐξαγγελτικὸς ὅτι πολλάκις, ἐν ὄσῳ ἐφιλοκάλει στρωμνὴν, ἐθεώρει τὸν μακάριον παρερχόμενον καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· *Κύρι, Κύρι, λέγει ὁ λογισμὸς μου· καλῶς*

7. Ἐστρωνε δὲ τὰ κρεβάτια τῶν ἀσθενῶν πολὺ καλὰ καὶ ἐπιτήδεια. Καὶ ἦταν τόσο ἐλεύθερος καὶ ἄνετος νὰ ἐξομολογῆται καὶ νὰ φανερώνη τὸν λογισμὸν του, ὥστε πολλές φορές, καθὼς φιλοκαλοῦσε μία στρωμνὴν, ἔβλεπε τὸν μακάριο Δωρόθεο νὰ περνᾷ καὶ τοῦ ἔλεγε· «Γέροντα, Γέροντα, μοῦ λέγει ὁ λο-

στρωννύεις. Καὶ ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος· Βαβαί, κύρι· ἰδοὺ εἶ καλὸς δούλος, ἐγένου καλὸς βρεγκάριος· μὴ γάρ καλὸς μοναχός;

Οὐδέποτε δὲ εἶασεν αὐτὸν προσπαθῆσαι πράγματι ἢ οἶα δήποτε ὕλη. Πάντα γὰρ ἐδέχετο μετὰ χαρᾶς καὶ πίστεως, καὶ εἰς πάντα προθύμως ὑπήκουεν.

Ὅτε δὲ ἐχρηζεν ἱματίου, παρείχεν αὐτῷ· καὶ ἀπερχόμενος ἔρραπτεν αὐτὸ μετὰ πολλῆς ἐπιεικείας καὶ φιλοκαλίας. Καὶ μεθ' ὃ ἐποίει αὐτό, ἔλεγεν αὐτῷ· Δοσίθεε, ἔρραψας ἐκεῖνο τὸ ἱμάτιον; Καὶ ἔλεγεν· Ναί, κύρι, καὶ ἐφιλοκάλησα αὐτὸ καλῶς. Καὶ ἔλεγεν· Ὑπαγε δὸς αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ ἢ τῷδε τῷ ἀσθενούντι. Καὶ ἀπήρχετο, καὶ ἐδίδου αὐτὸ μετὰ προθυμίας. Πάλιν παρείχεν αὐτῷ ἄλλο, καὶ ὁμοίως, μετὰ τὸ ράψαι καὶ φιλοκαλῆσαι, ἔλεγεν αὐτῷ· Δὸς αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ. Καὶ

γισμός· καλὰ καὶ ὠραῖα στρώνεις». Καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρινόταν· «Ἄλλοίμονο, Ἀδελφέ μου! Εἶσαι λοιπὸν καλὸς δούλος, ἔγινες καλὸς ὑπηρέτης. Μήπως ὅμως ἔγινες καὶ καλὸς Μοναχός;».

Ἐπίσης, ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος ποτὲ δὲν ἄφησε τὸν Δοσίθεο νὰ ἔχη προσπάθεια καὶ προσκόλλησι σὲ κάποιο πράγμα ἢ σὲ κάποιο ὑλικὸ ἀντικείμενο. Καὶ ἐκεῖνος τὰ ἐδέχετο ὅλα, ὅσα τὸν ἐπρόσταζε ὁ Γέροντάς του, μὲ χαρὰ καὶ ἀδιάκριτη πίστι· ἦταν ὑπάκουος σὲ ὅλα μὲ προθυμία.

Ὅταν δὲ χρειαζόταν ἔνδυμα, ἐκεῖνος τοῦ ἔδιδε τὸ ὕφασμα καὶ αὐτὸς ἐπήγαινε καὶ τὸ ἔρραβε μὲ πολλὴ χάρι καὶ ἐπιμέλεια. Καὶ ἀφοῦ ἐτελείωνε αὐτό, τὸν ἐρωτοῦσε ὁ Ἀββᾶς· «Δοσίθεε, ἔρραψες ἐκεῖνο τὸ ἔνδυμα;» Καὶ ἀπαντοῦσε· «Ναί, Γέροντα, καὶ τὸ περιποιήθηκα μάλιστα μὲ πολλὴ τέχνη». Καὶ τοῦ ἔλεγε· «Πήγαινε λοιπὸν νὰ δώσης αὐτὸ στὸν τάδε Ἀδελφὸ ἢ στὸν τάδε ἀσθενῆ». Καὶ ἐπήγαινε καὶ τὸ ἔδιδε μὲ προθυμία. Πάλι τοῦ ἔδιδε ἄλλο καὶ ὁμοίως μετὰ τὸ ράψιμο καὶ τὴν περιποίησι τοῦ ἔλεγε· «Δῶσε το στὸν τάδε Ἀδελφὸ». Καὶ ἀμέ-

εὐθέως παρείχεν, καὶ οὐδέποτε ἐθλίβη οὐδέ ἐγόγγυσεν λέγων ὅτι· Μεθ' ὃ κοπιῶ ράπτων καὶ φιλοκαλῶν, λαμβάνει ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἄλλω αὐτὸ παρέχει. Ἄλλὰ πᾶν ἀγαθὸν ὃ ἤκουεν μετὰ προθυμίας ἐποίει.

8. Ἄλλοτέ ποτε ἤνεγκέν τις τῶν ἀποκρισιαρίων μαχαίριον καλὸν πάνυ καὶ εὐμορφον. Ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸ ἤνεγκεν τῷ ἄββᾶ Δωροθέῳ λέγων· Ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς ἤνεγκε τὸ μαχαίριον τοῦτο, καὶ ἔλαβον αὐτὸ ἵνα, ἐὰν κελεύης, ἔχωμεν αὐτὸ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὅτι καλῶς κόπτεται τὰς κλύστας.

Οὐδέποτε δὲ ἐκτήσατο ὁ μακάριος ἐκεῖνος ὕλην εὐμορφον εἰς τὸ νοσοκομεῖον, πλεόν τοῦ καλῶς ἔχοντος. Λέγει οὖν αὐτῷ· Φέρε, εἶδω αὐτὸ εἰ ἔστι καλόν. Ὁ δὲ ἐπέδωκεν αὐτὸ λέγων· Ναί, κύρι, καλόν ἐστι εἰς τὰς κλύστας. Ἐβλεπε δὲ αὐτὸ κατὰ ἀλήθειαν καὶ αὐτὸς ὅτι καλὸν ἦν εἰς τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἤθελεν

σως, χωρὶς ἀντίρρησης, τὸ εἶδεν καὶ ποτὲ δὲν ἐστενοχωρήθηκε οὔτε ἐγόγγυσε, ὥστε νὰ εἰπῆ· «Ἄφοῦ τόσο κοπιᾶζω νὰ τὸ ράβω καὶ νὰ τὸ φιλοκαλῶ, γιατί τὸ παίρνει ἀπὸ ἐμένα καὶ τὸ δίδει σὲ ἄλλον;». Ἄλλὰ ὅ,τι καλὸ ἄκουγε, τὸ ἐκτελοῦσε μετὰ προθυμίας.

8. Κάποια ἄλλη φορά, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀποκρισιάριους-διακονητάς⁹ τῆς Μονῆς ἔφερε ἓνα μαχαίρι πολὺ καλὸ καὶ ὁμορφο. Ὁ Δοσίθεος τὸ ἐπῆρε καὶ τὸ ἔφερε στὸν Ἀββᾶ Δωρόθεο, λέγοντας· «Ὁ δεῖνα Ἀδελφὸς ἔφερε αὐτὸ τὸ μαχαίρι καὶ τὸ ἐπῆρα, ὥστε - ἂν εἶναι εὐλογημένο - νὰ τὸ ἔχουμε στὸ Νοσοκομεῖο, διότι κόβει καλὰ τὸ ψωμί».

Σημειωτέον, ὅτι ὁ μακάριος Δωρόθεος ποτὲ δὲν εἶχε ἀποκτήσει στὸ Νοσοκομεῖο κάτι ὁμορφο, δηλαδή κάτι, τὸ ὁποῖο νὰ εἶναι καλὺτερο ἀπὸ τὸ μέτριο. Τοῦ λέγει λοιπὸν· «Δὸς μου νὰ τὸ ἰδῶ, ἐὰν εἶναι καλό». Καὶ αὐτὸς τοῦ τὸ ἔδωσε, λέγοντας· «Ναί, Γέροντα, εἶναι πολὺ κατὰλληλο γιὰ τὸ ψωμί». Πράγματι, ἔβλεπε καὶ ὁ Δωρόθεος, ὅτι ἦταν καλὸ καὶ χρήσιμο γιὰ τὴν διακονία αὐτή. Ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ ἔχη ὁ Δοσί-

αὐτὸν ἔχει προσπάθειαν εἰς οἶαν
δήποτε ὕλην, οὐκ ἠθέλησεν ἵνα
κρατήσῃ αὐτό.

Λέγει οὖν αὐτῷ· Δοσίθεε, οὕ-
τως ἀρέσκει σοι; Θέλεις εἶναι δοῦ-
λος τοῦ μαχαιρίου τούτου καὶ οὐ
δοῦλος τοῦ Θεοῦ; *Ναί, Δοσίθεε,*
ἀρέσκει σοι; ἵνα δέδεσαι τῇ προ-
σπαθείᾳ τοῦ μαχαιρίου τούτου;
Καὶ οὐκ αἰσχύνῃ ὅτι θέλεις ἵνα
τὸ μαχαίριον τοῦτο κυριεύσῃ σου,
καὶ μὴ ὁ Θεός; Ὁ δὲ ἀκούων οὐκ
ἀνένευεν, ἀλλ' ἔβαλλε κάτω τὴν
ὄψιν σιωπῶν. Ὑστερον δὲ μεθ' ὃ
ἔμεινεν ἐγκαλῶν, λέγει αὐτῷ· Ὑ-
παγε θές αὐτὸ καὶ μὴ ἄψῃ αὐ-
τοῦ.

Καὶ τοσοῦτον ἐφύλαξε τοῦ μὴ
ἄψασθαι αὐτοῦ ὡς μηδὲ ἐπιδου-
ναί αὐτὸ τινί ποτε, ἀλλὰ τῶν
ἄλλων ὑπηρετῶν κεκρημένων αὐ-
τῷ αὐτὸς μόνος οὐκ ἠγγίζεν αὐ-
τοῦ. Καὶ οὐδέποτε εἶπεν ὅτι· *Τί*
εἰ μὴ ἀπλῶς ἐγὼ ἀπὸ πάντων.
Ἄλλὰ πάντα ὅσα ἤκουεν μετὰ
χαρᾶς ἐποίει.

9. Οὕτως οὖν διετελέσεν τὸν
μικρὸν χρόνον ὃν ἐποίησεν εἰς τὸ
μοναστήριον· ἐποίησεν γὰρ ὡς

θεὸς προσπάθεια καὶ προσκόλ-
λησι σὲ ὅ,τιδήποτε ὕλικὸ ἀντι-
κείμενο, δὲν ἠθέλησε νὰ τοῦ ἐ-
πιτρέψῃ γιὰ νὰ τὸ κρατήσῃ.

Τοῦ λέγει λοιπόν· «Δοσίθεε,
σοῦ ἀρέσει τόσο πολὺ; Θέλεις
νὰ εἶσαι δοῦλος αὐτοῦ τοῦ μα-
χαιριοῦ καὶ ὄχι δοῦλος τοῦ Θε-
οῦ¹⁰; *Ναί, Δοσίθεε, σοῦ ἀρέσει*
νὰ ἔχῃς προσπάθεια καὶ προσ-
κόλλησι στὸ μαχαίρι τοῦτο; Καὶ
δὲν ἐντρέπεσαι πού θέλεις νὰ
σὲ ἐξουσιάσῃ αὐτὸ τὸ μαχαίρι
καὶ ὄχι ὁ Θεός;». Ἐκεῖνος δὲ
ἄκουγε σιωπηλά, μὲ σκυμμένο
τὸ κεφάλι. Ὑστερα ὁ Δωρόθε-
ος, ἀφοῦ τὸν ἐπέπληξε ἀρκετά,
τοῦ λέγει· «Πήγαινε καὶ βάλε
αὐτὸ στὴν θέσι του καὶ ποτέ
νὰ μὴν τὸ ἀγγίξῃς.»

Καὶ ἐτήρησε τὴν ἐντολὴν μὲ τόσο
μεγάλῃ ἀκριβείᾳ, ὥστε οὔτε γιὰ
νὰ τὸ δώσῃ σὲ κάποιον ἄλλο δὲν
τὸ ἔπιασε. Ἄλλὰ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι
διακονητὲς τὸ χρησιμοποιοῦσαν,
μόνο αὐτὸς δὲν τὸ ἀγγίζε. Καὶ
ποτέ δὲν εἶπε· «Γιατί μόνο ἐγὼ
καὶ ὄχι οἱ ἄλλοι;». Ἄλλὰ, ὅσα ἄ-
κουγε, ὅλα τὰ ἔπραττε μὲ χαρά.

9. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ λοι-
πὸν πολιτεύθηκε τὸν ὀλίγο χρό-
νο πού ἔζησε στὸ Μοναστήρι ὁ
εὐλογημένος Δοσίθεος, διότι ἔ-

πέντε ἔτη· καὶ οὕτως ἐτελεύτη-
σεν ἐν ὑπακοῇ, μὴ ποιήσας μήτε
ἐν θέλημα αὐτοῦ ἐν τινι πράγμα-
τι, μήτε κατὰ προσπάθειαν ποι-
ήσας τίποτε.

Ὅτε δὲ ἠσθένησεν καὶ αἰμό-
πτυσεν (φθισικὸς γὰρ ἀπέθανεν),
ἤκουσεν παρά τινος ὅτι τὰ ὡὰ
τὰ ὀπτοροφητὰ ὠφελούσι τοὺς
αἰμοπτυκίους. Ἦδει δὲ τοῦτο καὶ
ὁ μακάριος Δωρόθεος, καὶ ἠδέως
εἶχεν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ· ἀλλ'
ἀπὸ τοῦ περισπασμοῦ οὐκ ἤλθε
εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ.

Λέγει οὖν αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύρι,
θέλω εἰπεῖν σοι ὅτι ἤκουσα περὶ
πράγματος ὠφελούντός με· ἀλλ'
οὐ θέλω ἵνα δώσης μοι ἀπ' αὐ-
τοῦ ἐπειδὴ ὀχλεῖ μοι ὁ λογισμὸς
μου. Λέγει αὐτῷ· Εἶπέ μοι τί ἐ-
στιν, Δοσίθεε· εἶπέ μοι τί ἐστιν
τὸ πρᾶγμα. Καὶ λέγει· Δός μοι
λόγον ὅτι οὐ παρέχεις μοι· ἐπει-
δὴ, ὡς εἶπον, ὀχλεῖ περὶ αὐτοῦ ὁ
λογισμὸς μου. Λέγει αὐτῷ· Κα-
λῶς, ὡς θέλεις ποιῶ. Τότε λέγει·

ζησε μόνο πέντε περίπου ἔτη
καὶ ἔτσι ἐκοιμήθη στὴν ὑπακο-
ή, χωρὶς νὰ κάνη οὔτε ἓνα θέ-
λημα του σὲ κάποιο πρᾶγμα, χω-
ρὶς νὰ πράξῃ τίποτε μὲ προσπά-
θεια καὶ προσκόλλησι.

Ὅταν δὲ ἀσθένησε καὶ αἰ-
μόπτυσε, διότι ἐπέθανε ἀπὸ
φυματίωση, ἄκουσε ἀπὸ κάποι-
ον, ὅτι τὰ μελᾶτα αὐγὰ ὠφε-
λοῦν τοὺς φυματικούς. Αὐτὸ τὸ
ἐγνώριζε βέβαια καὶ ὁ μακάρι-
ος Δωρόθεος, ὁ ὁποῖος ἤθελε
πολὺ νὰ θεραπευθῇ ὁ Δοσίθεος,
ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς περισπασμοὺς
τῶν διακονιῶν ἐλησμόνησε τοῦτο.

Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ Δοσίθεος:
«Γέροντα, θέλω νὰ σοῦ εἰπῶ γιὰ
ἓνα πρᾶγμα, τὸ ὁποῖο ἄκουσα
ὅτι θὰ μὲ ὠφελήσῃ, ἀλλὰ δὲν
θέλω νὰ μοῦ δώσης ἀπὸ αὐτό,
ἐπειδὴ – ἐνῶ δὲν τὸ σκέφθηκες
ἐσὺ – μὲ ἐνοχλεῖ γι' αὐτὸ ὁ λο-
γισμὸς μου νὰ προτείνω τὸ θέ-
λημά μου». Καὶ ἐκεῖνος τοῦ εἶπε:
«Ἄς μοῦ εἰπῆς τί εἶναι, Δοσί-
θεε, ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ πρᾶγ-
μα;». Καὶ τοῦ λέγει ὁ Δοσίθεος:
«Δῶσε μοι τὸν λόγο σου, ὅτι
δὲν θὰ μοῦ τὸ δώσης, ἐπειδὴ,
ὅπως εἶπα, μὲ ἐνοχλεῖ γι' αὐτὸ
ὁ λογισμὸς μου νὰ προτείνω τὸ
θέλημά μου». Τοῦ λέγει ὁ Ἄβ-
βᾶς: «Καλὰ, θὰ κάνω ὅπως θέ-
λεις». Τότε ἐκεῖνος εἶπε τὸν

Ἦκουσα παρά τινων ὅτι τὰ ὠὰ τὰ ὀπτοροφήτᾳ ὠφελούσι τοὺς αἰμοπτικούς· ἀλλὰ, διὰ τὸν Κύριον, ἐὰν κελεύης, ἐξότου οὐκ ἔφθασας ἀφ' ἑαυτοῦ δοῦναί μοι, μὴ δώσης μοι ὡς διὰ τὸν λογισμόν μου. Λέγει αὐτῷ. Καλῶς, ἀφοῦ οὐ θέλεις, οὐ παρέχω σοι, μὴ θλίβης. Ἐσπούδαζε δὲ διδόναι αὐτῷ ἄλλα πράγματα ὠφελούντα αὐτὸν ἀντὶ τῶν ὠῶν, ἐπειδὴ ἦν εἰπὼν ὅτι· Ὁχλεῖ μοι ὁ λογισμὸς περὶ τῶν ὠῶν.

Ἴδου καὶ ἐν τοιαύτῃ ἀρρωστίᾳ ὧν ἠγωνίζετο κατὰ τοῦ ἰδίου θελήματος.

10. Εἶχεν δὲ αἰεὶ καὶ μνήμην Θεοῦ· ἦν γὰρ παραδούς αὐτῷ τὸ αἰεὶ λέγειν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με· καὶ μεταξὺ· Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, βοήθησόν μοι. Εἶχε οὖν πάντοτε ταύτην τὴν εὐχὴν.

Ὅτε δὲ ἠσθένησεν, λέγει αὐτῷ· Δοσίθεε, φρόντισον τῆς εὐχῆς, βλέπε μὴ ἀπωλέσης αὐτήν. Ὁ δὲ ἀποκρίνεται· Καλῶς, κύριε, εὐχου ὑπὲρ ἐμοῦ. Πάλιν ὡς ἔβα-

λογισμό του: «Ἦκουσα ἀπὸ κάποιους ὅτι τὰ μελᾶτα αὐγὰ ὠφελούν τοὺς φυματικούς· ἀλλὰ, γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Κυρίου μας, ἐὰν εἶναι εὐλογημένο, ἐφ' ὅσον δὲν τὸ σκέφθηκες μόνος σου, ἀλλὰ ἦταν ἰδικὸς μου λογισμὸς, νὰ μὴ μοῦ τὸ δώσης». Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέρων: «Καλά, ἀφοῦ δὲν θέλεις, δὲν σοῦ δίνω, μὴ στενοχωρῆσαι». Ἐφρόντιζε δὲ νὰ τοῦ παρέχη ἄλλα πράγματα ὠφέλιμα ἀντὶ τῶν αὐγῶν, ἐπειδὴ εἶχε εἰπεῖ: «Μὲ ἐνοχλεῖ ὁ λογισμὸς γιὰ τὰ αὐγά».

Ἀκόμη δηλαδὴ καὶ σὲ μία τόσο σοβαρὰ ἀσθένεια εὐρισκόμενος, ἀγωνιζόταν ἐναντίον τοῦ θελήματός του.

10. Εἶχε δὲ πάντοτε καὶ μνήμην Θεοῦ¹⁴. Διότι ὁ Δωρόθεος τοῦ εἶχε παραδώσει νὰ λέγη τὴν ἀδιάλειπτη προσευχή: «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με». Καὶ ἐνδιάμεσα: «Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, βοήθησόν μοι». Εἶχε λοιπὸν πάντοτε τὴν εὐχὴ αὐτή.

Ὅταν λοιπὸν ἀσθένησε, τοῦ λέγει: «Δοσίθεε, φρόντισε γιὰ τὴν εὐχὴν, πρόσεχε νὰ μὴ χάσης αὐτήν». Αὐτὸς δὲ ἀποκρίνεται: «Καλῶς, Γέροντα, νὰ εἶναι εὐλογημένο καὶ νὰ εὐχέσαι γιὰ μένα». Ὅταν ἐβάρησε ὀλίγο, τοῦ

ρήθη μικρόν, λέγει αὐτῷ· *Τί ἔνι, Δοσίθεε, πῶς ἡ εὐχή; Ἰσταται ἀκμήν; Καὶ λέγει· Ναί, κύρι, διὰ τῶν εὐχῶν σου. Ὅτε δὲ πλέον ἐβαρῆθη (εἰς τοιαύτην γὰρ ἀσθένειαν ἦλθεν ὥστε ἐν σινδόνι βαστάζεσθαι), λέγει αὐτῷ· Πῶς ἡ εὐχή, Δοσίθεε; Τότε λέγει· Συγχώρησον, κύρι, οὐκ ἔτι ἰσχύω κρατῆσαι αὐτήν. Λέγει αὐτῷ· Οὐκοῦν ἄφες τὴν εὐχήν· μόνον δὲ μνημόνευε τοῦ Θεοῦ καὶ κατανόει αὐτὸν ὡς ὄντα ἐνώπιόν σου.*

λέγει πάλι: «Τί γίνεται, Δοσίθεε, πῶς πηγαίνει ἡ εὐχή; Τὴν κρατᾶς ἀκόμη;». Καὶ ἀπαντᾷ: «Ναί, Γέροντα, διὰ τῶν εὐχῶν σου». Ὅταν ὅμως ἐβάρηνε περισσότερο, διότι ἔφθασε σὲ τέτοια κατάστασι, ὥστε νὰ τὸν βαστάζουν μὲ τὸ σεντόνι, τοῦ λέγει: «Πῶς ἔχει ἡ εὐχή, Δοσίθεε;». Τότε ἀπαντᾷ: «Συγχώρησέ με, Γέροντα, δὲν μπορῶ πλέον νὰ τὴν κρατήσω». Καὶ ὁ Ἀββᾶς τοῦ λέγει: «Ἄφησε λοιπὸν τὴν εὐχή. Νὰ διατηρῆς μόνον τὴν μνήμη τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ αἰσθάνεσαι Αὐτὸν σὰν νὰ εἶναι ἐνώπιόν σου».

Ἐκοπία δὲ πάνυ, καὶ δηλοῖ τῷ Μεγάλῳ Γέροντι· Ἀπόλυσόν με, ὅτι οὐκ ἔτι δύναμαι. Δηλοῖ αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπόμεινον, τέκνον, ἐγγὺς γὰρ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ μακάριος Δωρόθεος ἔβλεπεν αὐτὸν κάμνοντα καὶ ἐμερίμνα μήπως βλαβῆ. Πάλιν μεθ' ἡμέρας δηλοῖ τῷ Γερόντι· Δέσποτά μου, οὐκ ἔτι ἰσχύω. Τότε δηλοῖ αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ, παράστηθι τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι καὶ πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Δοσίθεος ὑπέφερε πολὺ, παρεκάλεσε, διὰ μέσου τοῦ Ἀββᾶ του, τὸν Μεγάλον Γέροντα Βαρσανούφιο: «Ἀπόλυσέ με, διότι δὲν ἔχω πλέον δυνάμεις». Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέρων: «Κάνε ὑπομονή, τέκνον, διότι τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι πλησίον». Ὁ δὲ μακάριος Δωρόθεος τὸν ἔβλεπε νὰ ὑποφέρῃ καὶ τὸν ἐφρόντιζε, ὥστε νὰ μὴ ζημιωθῇ ἡ ψυχὴ του. Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες παρακαλεῖ πάλι τὸν Μεγάλον Γέροντα: «Δέσποτά μου, δὲν ἀντέχω πλέον». Τότε τοῦ στέλνει μήνυμα ὁ Μέγας Γέρων: «Ἐπαγε ἐν εἰρήνῃ... Εἶθε νὰ παρασταθῆς ἐνώπιον τῆς Ἀγίας Τριάδος... Καὶ πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν».

11. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Γέροντος, ἤρξαντο ἀγανακτεῖν καὶ λέγειν· Τί ἀπλῶς ἐποίησεν ἢ τί ἦν τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὅτι ταῦτα ἤκουσεν;

Κατὰ ἀλήθειαν γὰρ οὐκ ἔβλεπον αὐτὸν ἢ δύο δύο νηστεύοντα ὡς ἐποίουν τινὲς τῶν ἐκεῖ, ἢ ἀγρυπνοῦντα πρὸ τῆς ἀγρυπνίας· ἀλλ' οὐδὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἀγρυπνίαν ἠγείρετο, εἰ μὴ μετὰ δύο ἀκολουθίας. Οὐδὲ ἔβλεπον αὐτὸν ποιοῦντα μίαν ἄσκησιν, ἀλλ' ἔβλεπον αὐτὸν τρώγοντα μικρὸν, εἰ τύχη, ζωμὸν ἐκ τῶν ἀρρώστων, καί, εἰ ἐπερίσσευσεν, ἐκ τῶν ὀψαρίων ἐν κεφαλίδιον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον.

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ τινες, ὡς εἶπον, τοσοῦτον χρόνον δύο δύο νηστεύοντες καὶ διπλᾶς ἀγρυπνίας ποιοῦντες καὶ ἀσκοῦντες.

Ὡς οὖν ἤκουσαν τοιαύτην ἀπόκρισιν πεμφθεῖσαν παρὰ τοῦ Γέροντος νεωτέρῳ πέντε ἔτη ἔχοντι εἰς τὸ μοναστήριον, ἐταρά-

11. Οἱ Ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου, ὅταν ἄκουσαν τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Γέροντος, ἄρχισαν νὰ ἀγανακτοῦν καὶ νὰ λέγουν: «Τί καλὸ ἔκανε, τέλος πάντων, ποιά ἦταν ἡ πνευματικὴ του ἐργασία, ὥστε νὰ ἀκούσῃ τοὺς λόγους αὐτοῦς;».

Διότι, πράγματι, δὲν ἔβλεπαν αὐτὸν νὰ νηστεύῃ ἀνά δύο ἡμέρας¹², ὅπως ἔκαναν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀδελφούς ἐκεῖνου τοῦ Μοναστηριοῦ, ἢ νὰ ἀγρυπνῇ κατ' ἰδίαν πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀγρυπνία¹³. Μάλιστα, οὔτε στὴν Ἀγρυπνία ἐπήγαινε ἀπὸ τὴν ἀρχή, παρὰ μόνο μὲ ἀρκετὴ καθυστέρησι¹⁴. Οὔτε τὸν ἔβλεπαν νὰ ἐπιδίδεται σὲ καμμία ἰδιαίτερη ἄσκησι, ἀλλὰ τὸν ἔβλεπαν νὰ τρώγῃ, ἂν τύχαινε, ὀλίγο ζωμὸ ἀπὸ τοὺς ἀρρώστους καί, ἂν ἐπερίσσευε, κανένα κεφαλάκι ἀπὸ ψάρι ἢ κάτι ἄλλο παρόμοιο.

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ, ὅπως εἶπα, μερικοὶ Ἀδελφοί, οἱ ὅποιοι γιὰ πολὺ καιρὸ ἐνήστευαν ἀνά δύο ἡμέρας, ἔκαναν διπλᾶς ἀγρυπνίες καὶ ἀσκήσεις.

Ὅταν λοιπὸν ἄκουσαν τέτοια ἀπόκρισιν νὰ στέλλεται ἀπὸ τὸν Μέγα Γέροντα σὲ ἓναν νεαρὸ Μοναχό, ὁ ὁποῖος εἶχε μόνο πέντε ἔτη στὸ Μοναστήρι, ἐταρά-

σοντο ἀγνοοῦντες τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ τὴν κατὰ πάντα αὐτοῦ ὑπακοὴν ὅτι οὐδέποτε ἐποίησεν ἐν θέλημα αὐτοῦ·

καὶ τὴν ἀδιάκριτον αὐτοῦ ὑπακοὴν ὅτι, εἰ ἔτυχεν ποτε τὸν μακάριον Δωρόθεον εἰπεῖν αὐτῷ ῥῆμα ὡς διασύρων αὐτόν, ἀπήρχετο τρέχων καὶ ἐποίει αὐτὸ ἀδιακρίτως.

Οἷόν τι λέγω· Οὗτος παρὰ τὰς ἀρχὰς ὡς ἀπὸ συνηθείας ἐλάλει τραχυτέρως. Ὁ οὖν μακάριος, ὡς διασύρων αὐτόν, ἐν μιᾷ λέγει αὐτῷ· Βουκακράτου χρήζεις, Δοσίθεε· καλῶς, ὕπαγε λαβὲ βουκάκρατον. Ἐκεῖνος ἀκούσας ἀπέρχεται καὶ φέρει φιάλην ἔχουσαν οἶνον καὶ ἄρτον, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ, ὡς ἵνα λάβῃ εὐλογίαν. Ὁ δὲ ἀγνοήσας προσέσχεν αὐτῷ ὡς ξενιζόμενος καὶ λέγει· Τί θέλεις;

χθῆκαν, διότι ἀγνοοῦσαν τὴν πνευματικὴν του ἐργασία, τὴν ὑπακοήν του σὲ ὅλα μέχρι τοῦ σημείου νὰ μὴ κάνῃ ποτὲ ἕστω καὶ ἓνα θέλημά του.

Ἐπίσης, αὐτοὶ ἀγνοοῦσαν τὴν ἀδιάκριτην καὶ μὲ ἀπλότητα ὑπακοήν του, ἢ ὅποια ἦταν τέτοια, ὥστε ἂν ἐτύχαινε καμμία φορὰ ὁ μακάριος Δωρόθεος νὰ τὸν διατάξῃ ἀστειευόμενος νὰ κάνῃ κάτι, ἐπήγαινε τρέχοντας καὶ τὸ ἐκτελοῦσε ἀδιακρίτως, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε.

Ἄς φέρω ἓνα παράδειγμα. Ὁ Δοσίθεος, παρὰ τὸν κανονισμό τοῦ Κοινοβίου, ἀπὸ συνηθεία ὠμιλοῦσε τραχυτέρως, δυνατὰ. Ὁ μακάριος λοιπὸν Δωρόθεος τοῦ λέγει κάποια ἡμέρα ἀστειευόμενος· «Χρειάζεσαι βουκάκρατο, Δοσίθεε. Πήγαινε λοιπὸν καὶ πάρε βουκάκρατο¹⁵... Βάλε κάτι στὸ στόμα σου, γιὰ νὰ τὸ συκρατῆς καὶ νὰ μιλᾷς ἡμερὰ». Ἐκεῖνος, μόλις ἄκουσε τὴν ἐντολήν, χωρὶς νὰ καταλάβῃ τὸ ἀστεῖο τοῦ Γέροντός του, φεύγει καὶ ἐπιστρέφει μὲ μία φιάλην κρασί καὶ ἄρτο καὶ τοῦ προτείνει αὐτά, ὡσὰν γιὰ νὰ λάβῃ εὐλογία. Ὁ δὲ Ἀββᾶς, μὴ ἐννοώντας τί θέλει, τὸν παρατηροῦσε παραξενεμένος καὶ τοῦ λέγει· «Τί θέλεις;». Ἐκεῖνος τοῦ ἀ-

Ἀποκρίνεται αὐτῷ· Ἐκέλευσάς με λαβεῖν βουκάκρατον· δός μοι εὐλογίαν. Τότε λέγει αὐτῷ· Μωρέ, ἐπειδὴ κράζεις ὡσπερ καὶ οἱ Γότθοι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι, ὅταν ἐκχολοῦνται, χολοῦσιν καὶ κράζουσιν· διὰ τοῦτο εἶπόν σοι· λαβέ βουκάκρατον, ὅτι καὶ σὺ ὡς Γότθος κράζεις. Ὡς οὖν ἤκουσεν ταῦτα, βάλλει μετάνοιαν καὶ ἀπέρχεται καὶ τιθεὶ αὐτό.

12. Ἄλλοτε πάλιν ἔρχεται καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν ῥῆμα τῆς Ἀγίας Γραφῆς· ἤρξατο γὰρ ἀπὸ καθαρότητος νοεῖν τινα τῆς Γραφῆς. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν αὐτὸν τέως εἰς ταῦτα ἐπιβάλλειν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τῆς ταπεινώσεως φυλαχθῆναι.

Ὅτε οὖν ἠρώτησε αὐτόν, λέγει αὐτῷ· Οὐκ οἶδα. Ἐκεῖνος μηδὲν νοήσας, πάλιν ἔρχεται ἐρωτῶν αὐτὸν ἄλλο κεφάλαιον. Τότε λέγει· Οὐκ οἶδα, ἀλλ' ἀπελθε, ἐρώτησον τὸν ἀββᾶν. Ὁ δὲ ἀπῆλθεν μηδὲν διακρίνας. Ἦν δὲ

ποκρίνεται· «Μὲ πρόσταξες νὰ λάβω βουκάκρατο... Εὐλόγησέ το». Τότε τοῦ λέγει· «Ἀνόητε, ἐπειδὴ φωνάζεις ὅπως οἱ Γότθοι, γι' αὐτὸ σοῦ εἶπα νὰ πάρης βουκάκρατο, διότι καὶ σὺ φωνάζεις σὰν Γότθος... Καὶ αὐτοί, ὅταν θυμώνουν, ἔτσι φωνάζουν». Μόλις λοιπὸν ὁ Δοσίθεος ἄκουσε αὐτά, ἔβαλε μετάνοια, ζητώντας συγχώρησι, καὶ τὰ πῆγε πίσω στὴν θέσι τους.

12. Ἄλλοτε πάλι, ὁ Δοσίθεος ἔρχεται καὶ ἐρωτᾷ τὸν Ἀββᾶ γιὰ τὸ νόημα ἐνὸς χωρίου τῆς Ἀγίας Γραφῆς, διότι ἀπὸ τὴν καθαρότητά του ἄρχισε νὰ κατανοῆ μερικὰ χωρεῖα τῆς Γραφῆς. Ὁ Γέροντάς του ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἀσχολῆται αὐτὸς ἀπὸ τόσο ἐνωρὶς μὲ τέτοια θέματα, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ φυλαχθῆ διὰ μέσου τῆς ταπεινώσεως.

Ὅταν λοιπὸν τὸν ἐρώτησε, τοῦ ἀπαντᾷ· «Δὲν γνωρίζω». Ἐκεῖνος, ἐπειδὴ δὲν ἀντελήφθη τὸ πνεῦμα τῆς ἀπαντήσεως, ἔρχεται πάλι νὰ τὸν ἐρωτήσῃ γιὰ ἄλλο κεφάλαιο. Τότε ὁ Ἀββᾶς τοῦ λέγει· «Δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πῆγαινε καὶ ἐρώτησε τὸν Ἡγούμενο». Καὶ αὐτὸς ἔκανε ὑπακοὴ μὲ ἀπλότητα καὶ πῆγε χωρὶς νὰ ὑποπτευθῆ τίποτε. Ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος ὅμως εἶχε προηγου-

ἐκεῖνος προειπὼν τῷ ἄββᾶ ἐκτὸς αὐτοῦ· Ἐὰν ἔλθῃ Δοσίθεος πρὸς σέ ἐρωτήσαι σε τίποτε γραφικόν, στύψον αὐτὸν μικρόν.

Ὡς οὖν ἀπῆλθεν καὶ ἠρώτησεν αὐτόν, ἤρξατο στύφειν αὐτόν καὶ λέγειν· Οὐχ ἡσυχάζεις, μηδὲν εἰδώς; Σὺ ταῦτα τολμᾶς ἐρωτᾶν, καὶ οὐ μεριμνᾶς τὴν ἀκαθαρσίαν σου; Καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσεν δεδωκῶς αὐτῷ καὶ δύο κόσσους. Ὁ δὲ ὑποστρέφει πρὸς τὸν ἄββᾶν Δωρόθεον δεικνύων αὐτῷ τὰς παρειὰς αὐτοῦ πυρρὰς ἐκ τῶν κόσσων καὶ λέγων· Ἐχω, καὶ στερεάς. Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ· Διὰ τί σὺ οὐ διωρθώσω με, ἀλλ' ἐπεμφάς με πρὸς τὸν ἄββᾶν; Οὐδὲν τοιοῦτον εἶπεν, ἀλλὰ πάντα ἐδέχετο τὰ παρ' αὐτοῦ μετὰ πίστεως καὶ ἐποίει ἀδιακρίτως.

Ὅτε δὲ ἠρώτα αὐτόν λογισμός, μετὰ τοιαύτης πληροφορίας ἐδέχετο ἃ ἤκουεν καὶ οὕτως

μένως εἰπεῖ στὸν Ἠγούμενο κατ' ἰδίαν· «Ἐὰν ἔλθῃ ὁ Δοσίθεος νὰ σέ ἐρωτήσῃ τίποτε σχετικὸ μὲ τὴν Ἁγία Γραφή, νὰ τὸν ἀποπάρῃς λιγάκι».

Μόλις λοιπὸν ὁ Δοσίθεος ἐπιῆγε καὶ τὸν ἐρώτησε, ἄρχισε ὁ Ἠγούμενος νὰ τὸν ἀποπαίρῃ, λέγοντάς του· «Δὲν κάθισε στὴν ἡσυχία σου, μιᾶς καὶ δὲν ξέρεις τίποτε; Ἀποτολμᾶς ἐσὺ νὰ ἐρωτᾷς τέτοια πράγματα καὶ δὲν φροντίζεις νὰ μετανοήσῃς γιὰ τὴν ἀκαθαρσία σου; Δὲν κοιτᾷς τὰ χάλια σου;». Καὶ ἀφοῦ τοῦ εἶπε ἀκόμη μερικὰ ἄλλα τέτοια, τὸν ἀπόδιωξε, δίδοντάς του καὶ δύο χαστούκια. Τότε ὁ Δοσίθεος ἐπέστρεψε στὸν Ἀββᾶ Δωρόθεο, καὶ δείχνοντάς του τὰ μάγουλά του, τὰ ὅποια ἦσαν κόκκινα ἀπὸ τὰ χαστούκια, λέγει· «Τίς ἄρπαξα καὶ μάλιστα γερές». Καὶ δὲν τοῦ εἶπε· «Γιατί δὲν με διώρθωσες ἐσύ, ἀλλὰ με ἔστειλες στὸν Ἠγούμενο;». Τίποτε τέτοιο δὲν εἶπε, ἀλλὰ ἐδέχετο ἀπὸ αὐτόν τὰ πάντα μὲ πίστι καὶ τὰ ἐκτελοῦσε ἀδιακρίτως, δηλαδὴ χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε.

Ὅταν δὲ ἐρωτοῦσε ἐξομολογητικῶς τὸν Ἀββᾶ γιὰ κάποιο λογισμό του, μὲ τέτοια ἐμπιστοσύνη καὶ πληροφορία ἐδέχε-

ἐφύλαττεν, ὡς μηκέτι δευτερώσαι αὐτὸν περὶ τοῦ αὐτοῦ λογισμοῦ.

13. *Ταύτην οὖν ἀγνοοῦντες, ὡς εἶπον, τὴν θαυμαστὴν αὐτοῦ ἐργασίαν, ἐγόγγυζόν τινες ἐπὶ τῇ ἀπολύσει τοῦ Γέροντος.*

Ὅτε δὲ ἠθέλησεν ὁ Θεὸς φανερώσει τὴν ἐτοιμασθεῖσαν αὐτῷ δόξαν ἐκ τῆς ἀγίας ἐκείνης ὑπακοῆς, καὶ τὸ χάρισμα ὃ εἶχεν ὁ μακάριος Δωρόθεος, καὶ ἔτι μαθητῆς ὢν, περὶ τὸ σῶζειν ψυχάς, ὁ οὕτως ἀπλανῶς αὐτὸν καὶ συντόμως ὁδηγήσας πρὸς τὸν Θεόν, τότε, μετ' οὐ πολὺν χρόνον τῆς μακαρίας αὐτοῦ τελευτῆς, ἐπεθύμησέν τις τῶν ἀγίων μέγας γέροντων, παραβαλὼν τοῖς ἐκείσε ξένοις, ἰδεῖν τοὺς ἐν τῷ κοινοβίῳ προκοιμηθέντας ἀγίους, καὶ ἤτησεν τὸν Θεὸν περὶ τούτου ἀποκαλύψαι αὐτῷ.

Καὶ ὁρᾷ αὐτοὺς πάντας ὁμοῦ ὡς ἐν χορῷ ἰσταμένους καὶ με-

το ὅσα ἄκουγε καὶ τὰ ἐφύλαττε μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε δὲν ἐχρειάζετο νὰ ἐρωτήσῃ ποτὲ πλέον γιὰ δεύτερη φορὰ περὶ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ.

13. Ἀγνοώντας λοιπὸν μερικοὶ Ἀδελφοὶ τὴν θαυμαστὴ αὐτῆ ἐργασία τοῦ Δοσιθέου, ὅπως εἶπα, ἐγόγγυζαν γιὰ τὴν ἀπολυσι, τὴν ὁποία τοῦ ἔκανε ὁ Μέγας Γέροντων Βαρσονούφιος.

Ὅταν ὅμως ἠθέλησε ὁ Θεὸς νὰ φανερώσῃ τὴν δόξα, ἡ ὁποία ἐτοιμάσθηκε στὸν Δοσίθεο γιὰ τὴν ἀγία ἐκείνη ὑπακοή του, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖο εἶχε ὁ μακάριος Δωρόθεος νὰ σῶζῃ ψυχές, ἐνῶ ἦταν ἀκόμη μαθητῆς, αὐτὸς ποὺ τόσο σωστά καὶ σύντομα ὠδήγησε τὸν Δοσίθεο πρὸς τὸν Θεό, τότε οἰκονόμησε νὰ συμβῆ τὰ ἐξῆς. Ὅχι πολὺ χρόνο ἔπειτα ἀπὸ τὴν μακαρία τελευτῆ τοῦ Δοσιθέου, ἐπεθύμησε κάποιος ἀπὸ τοὺς Ἀγίους, Μέγας Γέροντων, περαστικὸς ἀπὸ ἐκεῖ, νὰ ἰδῆ τοὺς Ἀγίους τοὺς προκοιμηθέντας στὸ Κοινοβίον ἐκεῖνο, καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ δώσῃ ἀποκάλυψι σχετικὰ μὲ αὐτό.

Τότε, εἶδε σὲ ὄραμα ὅλους τοὺς Πατέρας τοῦ Κοινοβίου νὰ στέκωνται μαζὶ σὰν σὲ χορό,

*ταξὺ αὐτῶν τινα νεώτερον ἐστῶ-
τα, καὶ ἔλεγεν· ἼΑρα τίς ἐστὶν ὁ
νεώτερος ὃν εἶδον μετὰ τῶν Πα-
τέρων;*

ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν ἦταν κάποιος
νεώτερος. Καὶ ἀναρωτήθηκε:
«ἼΑρά γε, ποιός νὰ εἶναι ὁ
νεώτερος πού εἶδα μαζί μὲ τοὺς
Πατέρας;».

*Καὶ ὡς διέγραψεν τὰ σημεῖα
τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, ἔγνωσαν
πάντες ὅτι Δοσίθεός ἐστὶν· καὶ
ἐδόξασαν τὸν Θεόν, θαυμάζοντες
ἀπὸ ποίου βίου καὶ οἶας πρώτης
ἀγωγῆς εἰς ποῖα μέτρα κατηξιώ-
θη φθάσαι, καὶ ἐν ὀλίγῳ οὕτως
χρόνῳ, διὰ τοῦ κρατῆσαι αὐτὸν
τὴν ὑπακοήν καὶ κόψαι τὸ ἴδιον
θέλημα.*

Καὶ μόλις περιέγραψε τὰ χα-
ρακτηριστικά του, ἀντελήφθη-
σαν ὅλοι οἱ Ἀδελφοί, ὅτι ἦταν
ὁ Δοσίθεος. Καὶ ἐδόξασαν τὸν
Θεόν, θαυμάζοντας ἀπὸ ποιοῦ τρό-
πο βίου καὶ ἀπὸ ποῖα ἀρχικὴ
διαγωγὴ καταξιώθηκε νὰ φθά-
σῃ σὲ τόσο ὑψηλὰ μέτρα τε-
λειότητος, καὶ μάλιστα σὲ τό-
σο σύντομο χρόνο, μὲ τὸ νὰ
κρατήσῃ τὴν ὑπακοήν καὶ νὰ κό-
ψῃ τὸ θέλημά του.

(*) Πηγές:

α) Dorothee de Gaza, Oeuvres Spirituelles, Sources Chrétiennes-No 92, Paris 1963.

β) Ἀββᾶ Δωροθέου, Πραγματεῖαι καὶ Ἐπιστολαί, Ε.Π.Ε. τ. 12, Θεσσαλονίκη 1981.

γ) Ἀββᾶ Δωροθέου, Ἔργα Ἀσκητικά, ἔκδοσις ζ, «Ἐτοιμασία», Ἱερὰ Μονὴ Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 2000. Οἱ ὑποσημειώσεις 2 καὶ 5-13 εἶναι τῆς παρουσίας ἐκδόσεως.

1. Τὴν 13ῃ Αὐγούστου, μαζί με τὸν Ὅσιο Δοσίθεο, τιμᾶται καὶ ἡ μνήμη τοῦ Γέροντός του Ἀββᾶ Δωροθέου, ὡς καὶ τοῦ Ἁγιομένου Ἀββᾶ Σερίδου.

■ Ἱερὰ Ἀκολουθία πρὸς τιμὴν τοῦ Ὁσίου Δοσιθέου συντάξεε ὁ ἀείμνηστος Γεράσιμος Μοναχὸς Μικραγιαννανίτης χάριν τοῦ ἐν Μοναχοῖς Μουσικολογιωτάτου Δοσιθέου Κατουνακιώτου τοῦ Τυφλοῦ (+) καὶ ἐξεδόθη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1973.

2. Τὸ «διωρατικὸν χάρισμα» εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποὺ καθιστᾶ τὴ φιλόθεο ψυχὴ «ἐποπτική». Γιατὶ «ἰδίον ἐστι τῆς θεότητος ἡ ἐποπτικὴ τῶν ὄντων δύναμις τε καὶ ἐνέργεια. Οὐκοῦν ὁ ἐν ἑαυτῷ ἔχων ὅπερ ἐπόθησε, καὶ αὐτὸς ἐποπτικὸς γίνεται καὶ τὴν τῶν ὄντων διασκοπεῖται φύσιν» (Γρηγ. Νύσ. W. Jaeger G.N.O. V40).

Ἡ διόρασις γεννιέται ἀπὸ τὴ διάκριση καὶ εἶναι καρπὸς τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς καθαρότητος, χαρακτηριστικὰ τῆς δὲ εἶναι «τὸ γινώσκειν τὰ τε ἴδια πταίσματα, πρὶν εἰς ἔργον φθάσωσι καὶ τὰ κατὰ κλοπὴν γινόμενα ὑπὸ τῶν δαιμόνων· ἔπειτα καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς κτίσμασιν» (Πέτρ. Δαμ. Α΄ Φιλοκ. 72).

Ὁ πρωτόπλαστος πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση ἦτο «ἐκ φύσεως» διωρατικός, ἀλλὰ ἡ ἐποπτικὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του, ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὴν καθαρότητά του καλύφθηκε, σὰν ἀπὸ πυκνὸ σκοτάδι, ἀπὸ τὴν ἐπικράτηση τῶν παθῶν. Μὲ τὴ ζωὴ ὅμως τῆς «ἐν Χριστῷ» νηπιότητος «ἔρχεται ἡ χάρις καὶ ἀνοίγει τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς, ὃν ἐτύφλωσεν ὁ διάβολος, καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ ἄνθρωπος βλέπειν τὰ πράγματα κατὰ φύσιν» (Πέτρ. Δαμ. Β΄ Φιλ., 139). Ἔτσι, ὅποιος ἔχει τὴν πνευματικὴ αὐτὴ ὄραση ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίζει -ἂν ὄχι «κατ' οὐσίαν», ἀλλὰ «κατ' ἰδέαν»- τὴν ψυχὴ καὶ τὴν πνευματικὴ κατάσταση κάθε ἀνθρώπου καὶ νὰ διαπιστώνει, καὶ ἀπὸ μόνη τὴν ὄψη του, ἂν καὶ κατὰ πόσο καταξιώθηκε νὰ κοινωνήσῃ μετὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα (Σ. Ν. Θεολ. S.C. 113, 156).

Ἡ διόραση δὲν σχετίζεται μετὰ τὶς σωματικὲς αἰσθήσεις, οὔτε εἶναι ἀποτέλεσμα κάποιας ψυχοσωματικῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἐπάνοδος στὸ «ἀρχαῖον κάλλος» καὶ «εἴσοδος» στὴν ἴδια τὴ «φύση καὶ τὴν πνευματικὴ τάξη» (Ἰσ. Σῦρος, Ἀσκητικά, σ. 256).

Ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν ὁσίων Πατέρων ἔχουμε πλῆθος ἀπὸ παραδείγματα

πού φαίνεται τὸ διορατικὸ τους χάρισμα, ὅπως τοῦ Μ. Ἀντωνίου ὅταν εἶδε τὴν ψυχὴ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμούν νὰ ὑψώνεται στὸν οὐρανὸ ἢ «ὅλα τὰ ἐν Αἰγύπτῳ γινόμενα» (Μ. Ἀθαν. ΒΕΠΕΣ 33, 51). Ὁ ἴδιος ἔλεγε χαρακτηριστικὰ ὅτι «ὁ νοῦς πάντα ὁρᾷ καὶ τὰ ἐν οὐρανοῖς· καὶ οὐδὲν αὐτὸ ἐπισκοτεῖ, εἰ μὴ μόνον ἡ ἁμαρτία· τῷ δὲ καθαρῷ οὐδὲν ἀκατάληπτον» (Μ. Ἀντων. Α΄ Φιλ. 19) καὶ ὅτι «καθαρεύουσα ψυχὴ πανταχόθεν, καὶ κατὰ φύσιν ἐστῶτα, δύναται, διορατικὴ γενομένη, πλείονα καὶ μακροτέρα βλέπειν τῶν δαιμόνων» (Μ. Ἀντων. ΒΕΠΕΣ 33, 29).

3. Ἡ μνήμη τῶν Μεγάλων Γερόντων Βαρσανουφίου καὶ Ἰωάννου τιμᾶται κατὰ τὴν θὴν Φεβρουαρίου.
4. «Δούξ»: ἐλέγετο ὁ διοικητὴς μεγάλης περιφερείας τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ καθήκοντα.
5. Πνευματικὰ «μέτρα»: Μὲ τὸν ὄρο αὐτὸ οἱ Πατέρες ἐννοοῦν τὸ βαθμὸ παγιωμένης προόδου κάθε ἀνθρώπου στὴν ὁδὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ «κατ' εἰκόνα» καὶ τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ «καθ' ὁμοίωσιν», σὲ κάθε δεδομένη χρονικὴ στιγμή.

Στὴν ἀσκητικὴ παράδοση ὑπάρχουν δυὸ φαινομενικὰ ἀντίθετες συμβουλές τῶν Πατέρων: α) τὸ «μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν» (Ἀποφθ. Πατ. P.G. 65, 332B) καὶ β) τὸ «μετρᾶτε» («Ἐαυτὸν μετρῶ ἵνα μὴ ἐν καυχῇσι ἀπόλλυμαι» - Ἰγν. Ἀντιοχ. P.G. 11, 1073B). Εἶναι ὅμως εὐνόητο πῶς τὸ «μὴ μετρεῖν» ἀναφέρεται στὸ ὅτι δὲν πρέπει κανεὶς νὰ μετράει (ἀξιολογεῖ) τὸν ἑαυτὸν του, μὲ μέτρο τὸν ἑαυτὸν του (Β΄ Κορ. 10, 12) ἢ μὲ βάση τὸν πλησίον· ἐνῶ τὸ «μετρᾶτε» ἀναφέρεται στὴ σύγκριση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ «μέτρο τῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4, 13). Ἐπομένως καὶ οἱ δύο συμβουλές ξεκινᾶνε ἀπὸ διαφορετικὲς ἀφετηρίες ἀλλὰ ἀποσκοποῦν στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ γεγονός ὅτι οἱ Πατέρες τῆς ἐρήμου ὄρισαν ἐμπειρικὰ σὰν μέτρο τελειώσεως «τὸ δοξάζειν τὸν πλησίον ὑπὲρ ἑαυτὸν» (Ἀβ. Ματτώης), πράγμα πού σημαίνει ὅτι «καθόρισαν σὰν ἐφαρμοσμένο μέτρο γιὰ τὴν τελείωση, τὴν χριστομίμητη ταπείνωση.

6. «Τέσσαρας λίτρας»: Πρόκειται προφανῶς γιὰ Ρωμαϊκὲς λίτρες πού χωρίζονταν σὲ 12 οὐγγιές, δηλ. 327 γραμ. Τὸ κάθε καρβέλι τῶν τεσσάρων λίτρων ζύγιζε 1.308 γραμ. Ὁ Δοσίθεος, λοιπόν, ὅταν ξεκίνησε, ἔτρωγε περίπου δυὸ κιλά.
7. Ὀκτῶ οὐγγιές ἀντιστοιχοῦν σὲ 218 γραμ.
8. «Βάλωμεν ἀρχήν»: Βάζω ἀρχὴ μετανοίας. Νηπτικὸς ὄρος πού σημαίνει τὴν ἀνανέωση τῆς ἀποφάσεως κάθε πνευματικοῦ ἀγωνιστῆ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, μὲ περισσότερη νήψη καὶ συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητος, πού συνειδητοποιεῖται ἐντονότερα μετὰ ἀπὸ κάθε πτώση σὲ ἁμαρτία ἢ μετὰ ἀπὸ τὴν συνειδητοποίηση τῆς χαλαρώσεως τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἀγωνιστικότητος. «Δύναται ἄνθρωπος καθ' ἡμέραν βαλεῖν ἀρχήν; Εἶπε ὁ γέρον· ἐὰν ἐστὶν ἐργάτης, δύναται

καὶ καθ' ὥραν βάλλειν ἀρχήν». (Ἄβ. Σιλουαν. P.G. 65, ια'). Χαρακτηριστική εἶναι καὶ ἡ προσευχή τοῦ ἄββᾶ Ἀρσενίου: «Ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου μὴ ἐγκαταλείψῃς με, ὅτι οὐδὲν ἐποίησα ἐνώπιόν Σου ἀγαθόν· ἀλλὰ δός μοι κατὰ τὴν Σὴν ἐπιείκειαν βαλεῖν ἀρχήν».

9. «Ἀποκρισιάριος» ὁ ἐκπρόσωπος, ἀνταποκριτής, τροφοδότης. Κάθε Μοναστήρι καὶ περισσότερο κάθε Κοινόβιο, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζει ὅσες ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ ἀπαιτοῦν σχέσεις καὶ συναλλαγές μὲ τὸν κόσμο, διορίζει σὰν ἀποκρισιάριους ἄνδρες λαϊκοὺς ἢ καμιά φορὰ καὶ γέροντες καὶ φρόνιμους μοναχοὺς. Αὐτοὶ ἐνεργοῦν γιὰ λογαριασμὸ τῆς Μονῆς καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀποφεύγεται ἡ τελείως ἢ «κατὰ τὸ μέγιστον δυνατὸν» ἡ ἀποστολή καὶ παραμονὴ μοναχῶν (καὶ μάλιστα νέων) στὸν κόσμο.

10. Ἐλεγε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς τῆς Γάζης, διδάσκαλος τοῦ Ἀββᾶ Δωροθέου: «Ἐὰν ζήσῃ τις ἔτη τοῦ Μαθουσάλα, καὶ μὴ ὀδεύσῃ ταύτην τὴν εὐθεϊαν ὁδὸν ἣν ὠδευσαν πάντες οἱ ἅγιοι, λέγω δὴ τὴν τοῦ ἀτιμάζεσθαι καὶ φέρειν γενναίως, οὐ μὴ προβῆ, οὐ μικρόν, οὐ μέγα· οὐδὲ εὐρήσει τὸν ἐν ταῖς ἐντολαῖς κρυπτόμενον θησαυρόν· ἀλλὰ μόνον τὰ ἔτη αὐτοῦ ἀναλίσκει διακενῆς. Ἔστι γὰρ ὅτι καταφρονεῖ τις πολλῶν κεντηναρίων καὶ ἔρχεται εἰς ραφίδιον· καὶ ἡ προσπάθεια αὐτοῦ ποιεῖ αὐτὸν ταραττεσθαι, καὶ ποιεῖ τὸ ραφίδιον ἐκεῖνο τόπου κεντηναρίου, καὶ γίνεται τις τοῦ ραφιδίου δοῦλος, ἢ τοῦ κουκουλίου, ἢ τοῦ μανδηλίου, ἢ τοῦ βιβλίου· καὶ οὐκ ἔστι δοῦλος τοῦ Θεοῦ· καὶ καλῶς εἶπέ τις τῶν σοφῶν ὅτι ὅσα πάθη ψυχῆς, τοσοῦτοι καὶ δεσπότηται. Καὶ ὁ Κύριος: “Ὅπου ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται ἡ καρδιά σου”. Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόστολος: “Ὅτι τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται”» (Ἄβ. Ζωσιμᾶς P.G. 78, 1689B).

11. «Μνήμη Θεοῦ». Ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ εἶναι εὐχαριστιακὴ ἀναφορὰ τῆς ὅλης ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Θεό, πού προέρχεται ἀπὸ τὴν πίστη, ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν αἴσθησι τῆς θείας παρουσίας καὶ καλλιιεργεῖ τὴν ἐννοια τῆς ἐσχατολογικῆς διαστάσεως τοῦ ἀνθρώπου «ἐν Χριστῷ».

Οἱ Πατέρες ἐπισήμαναν τὴ σπουδαιότητά της, τὴν χαρακτήρισαν σὰν «Θεοῦ ἐνοίκησι» (Μ. Βασ. P.G. 32, 229) καὶ τὴ σύστησαν σὰν ἀσκητικὴ μέθοδος γιὰ τὴν «τήρησι τοῦ νοός» καὶ τὴν κατάκτηση τῆς ζωῆς: «ὄντως μνήμη ἔχειν Θεοῦ, ζωῆς ἐστὶ μνήμη ἔχειν» (Θεοτιμ. Σκυθ. P.G. 96, 520). Ἔτσι μᾶς παρέδωσαν τὴν ἀσκητικὴ τέχνη τῆς νοεῶς προσευχῆς, μὲ τὴν «εὐχή τοῦ Ἰησοῦ» (Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, Ὡς Θεοῦ, ἐλέησόν με) – πού ἐκφράζει μὲ συντομία τὴ δογματικὴ συνείδηση τῆς ἐκκλησίας γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «ἐν τῇ Τριαδικῇ θεότητι», καὶ τὴ λαχτάρα τῆς ψυχῆς πού μετανοεῖ γιὰ τὴν ἀπόλαυση τοῦ θείου ἐλέους – σὰν τὸ πλέον εὐχρηστο ὄπλο στὸν πνευματικὸ ἀγώνα, γιὰ κάθε τόπο καὶ περίσταση.

Μὲ τὴν «εὐχὴν» διευρύνονται οἱ πνευματικὲς διαστάσεις τῆς ψυχῆς, ἀναγεννιέται ὁ «ἔσω ἄνθρωπος» «κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Β' Κορ. 3, 10) καὶ ἡ «ὁσία ἔννοια τοῦ Θεοῦ, ὡς σφραγὶς ἀνεξίτηλος» (Μ. Βασ. Ρ.Γ. 31, 921), «οὐρανὸν τὴν τοῦ ἀνθρώπου διάνοιαν ἀπεργάζεται» (Νεῖλ. Ρ.Γ. 79, 169).

Ὁ ἄνθρωπος καίτοι «ἐκ φύσεως ἐφίεται» πρὸς τὸ Ἀρχέτυπό του εὐχαριστιακά, παρὰ ταῦτα, ὅσο ἀκόμα βρίσκεται στὴν ὁδὸ «πρὸς κάθαρσιν» τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰ πάθη, συναντᾷ πολλές δυσκολίες στὴν «ὑπαρξιακὴ ἐμμονή του ἐν τῷ Θεῷ». Γι' αὐτὸ στὴν ἀρχὴ βιώνει τὴν προσπάθεια αὐτὴ σὰν «στένωση» τῆς διάνοιας (Διαδ. Φωτ. Α' Φιλ. 249), πού γρήγορα ὅμως ὁδηγεῖ στὸν «πλατυσμὸ» καὶ τὴν ἀνάπαυση. «Εἶωθε γὰρ ὁ νοῦς ἐν οἷς χρονίζει πράγμασι, ἐν αὐτοῖς καὶ πλατύνεσθαι» (Μάξ. Ὁμ. Ρ.Γ. 90, 1037).

Ἡ ἀσκητικὴ ἐμπειρία τῶν ὁσίων Πατέρων ἐφιστᾷ ἰδιαίτερα τὴν προσοχή, ὅσων ἀγωνίζονται πνευματικά, στὸ ρόλο τοῦ διαβόλου γιὰ τὴ «διάσπαση» καὶ τὴ «λήθη» τῆς ψυχῆς. Χαρακτηριστικὰ λέγει ὁ Ἁγ. Ἰσαὰκ ὁ Σῦρος ὅτι ὁ διάβολος ἀνθίσταται καὶ μισεῖ τόσο πολὺ τὴν εἴσοδο τῆς ψυχῆς στὴν «ἐν Χριστῷ» θεία παρουσία, ὥστε ἂν ἦταν δυνατόν, θὰ χάριζε στὸν ἄνθρωπο τὴ βασιλεία ὅλου τοῦ κόσμου προκειμένου νὰ τὸν ἀποκλείσει στὴν αἰσθησιακὴ ἀντιμετώπιση τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τοῦ κόσμου. Κι αὐτὸ γιὰ τὴν γνωρίζει καλὰ ὅτι ἡ γλυκύτητα, ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ παράκληση πού χαρίζεται ἀπὸ τὴ «μνήμη τοῦ Θεοῦ» εἶναι τόσο δυνατὴ ἐμπειρία, ὥστε «εἰ ἀφῆκεν τὴν ἀληθῆ ταύτην θεωρίαν τοῖς ἀνθρώποις ὀλίγον καιρὸν, εἶχε ἂν ὁ κόσμος οὗτος διαμεῖναι ἀδιάδοχος» (Ἰσ. Σῦρος, Ἀσκητικά).

12. «*Νηστεύω δύο δύο*». Ὁ ὅρος αὐτὸς δὲν σημαίνει νηστεύω δυὸ μέρες στὶς τρεῖς, ἀλλὰ νηστεύω μέρα παρὰ μέρα, ἢ τρώω κάθε δυὸ μέρες ἢ νηστεύω δυὸ μέρες καὶ δυὸ τρώω. «Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου ὅτι ἔμεινε εἰς τὸν Καλαμῶνα τοῦ Ἀρσενοῦτου καὶ ἄλλος γέρον ἡσθένει εἰς τὴν ἄλλην λαύραν. Καὶ ὡς ἤκουσεν, ἐθλίβη. Ἐπειδὴ δὲ δυὸ-δυὸ ἐνήστευε, καὶ ἦν ἡ ἡμέρα ἣ οὐκ ἦσθιε καὶ ὅτε ἤκουσε, λέγει τῷ λογισμῷ· Τί ποιήσω; Ἐὰν ἀπέλθω, μήπως ἀναγκάσωσί με οἱ ἀδελφοὶ φαγεῖν· καὶ ἐὰν παραμείνω εἰς τὴν αὐρίον μήποτε τελευτήσῃ; Πλὴν τοῦτο ποιῶ, ὑπάγω καὶ οὐκ ἐσθίω. Καὶ οὕτως ἀπῆλθε νῆστις, πληρώσας τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· καὶ τὴν διὰ τὸν Θεὸν πολιτείαν αὐτοῦ οὐκ ἔλυσεν». (Ἀβ. Σισώη Ρ.Γ. 65, 401Δ).

Σὲ πολλοὺς ὅμως Πατέρες ἐπικράτησε ἡ γνώμη ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς νηστείας εἶναι ἀκράτος καὶ σύστησαν τὴ μέση ὁδὸ τῆς καθημερινῆς τροφῆς μὲ ἐγκράτεια. «Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, πῶς χρὴ νηστεύειν» λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· ἐγὼ θέλω τὸν ἐσθίοντα καθ' ἡμέραν, παρὰ μικρὸν ἐσθίειν, ἵνα μὴ χορτάζηται· λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ· ὅτε ἦς νεώτερος, οὐκ ἐνήστευσας δύο-δύο ἀββᾶ;

καὶ εἶπεν ὁ γέρον· φύσει καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας καὶ ἑβδομάδα καὶ ταῦτα πάντα ἔδοκίμασαν οἱ Πατέρες, ὡς δυνατοὶ καὶ εὖρον ὅτι καλὸν ἔστι τὸ καθ' ἡμέραν ἐσθίειν, παρὰ μικρὸν δέ· καὶ παρέδωκαν ἡμῖν τὴν βασιλικὴν ὁδόν, ὅτι ἑλαφρὰ ἔστιν» (Ἄβ. Ποιμῆν. P.G. 65 λα΄).

13. «*Ἀγρυπνοῦντα πρὸ τῆς ἀγρυπνίας*»: Ἀγρυπνία πρὸ τῆς καθορισμένης ἀγρυπνίας. Ἐννοεῖ μᾶλλον τὴν «κατ' ἰδίαν» προσευχὴ τῶν μοναχῶν ἢ τὸ λεγόμενον κανόνα, δηλ. ἕναν ὀρισμένο ἀριθμὸ κομποσκοινίων καὶ μετανοιῶν μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Ἰησοῦ, πού ὑποχρεώνεται νὰ κάνει καθημερινὰ ὁ μοναχὸς καὶ πού γίνεται πρὶν ἀπὸ τὴν πρωϊνὴ ἀκολουθία. Μὲ τὸν ὄρο ὅμως αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἔννοεῖ καὶ ὅποιαδήποτε ἄλλη πνευματικὴ ἀσκήση προσευχῆς, μελέτης ἢ καὶ ἐργοχείρου ἀκόμη, πού γίνεται χάριν τῆς μειώσεως τῶν ὥρῶν τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἀναπαύσεως. Οἱ ζηλωτὲς μοναχοὶ χαρακτηρίζονται ἀπὸ ὅσα μυστικὰ ἐργάζονται στὸ κελλί τους. Ἐκεῖ βρίσκεται τὸ μέλι τῆς ἡσυχίας.
14. «*Μετὰ δύο ἀκολουθίας*»: Δὲν φαίνεται νὰ πρόκειται γιὰ αὐτοτελεῖς Ἀκολουθίες ἐδῶ, ἀλλὰ μᾶλλον γιὰ τμήματα Ἀκολουθιῶν.
15. «*Βουκάκρατο*»: Τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ στηρίζεται σὲ ἕνα λογοπαίγνιο μὲ βάσι τὴν λέξι *βουκάκρατο*, τῆς ὁποίας τὸ μὲν πρῶτο συνθετικὸ εἶναι ἀπὸ τὴν λατινικὴ λέξι *bucca*: *χαψιά, στόμα*, τὸ δὲ δεύτερο συνθετικὸ εἶναι διπλῆς προελεύσεως: *ἄκρατος* (*οἶνος ἄκρατος*) ἢ *κράτος* (*κυριαρχία, συγκράτησις*).

Ἡ λέξις *βουκάκρατο* ἔχει δύο μορφές: μὲ τὴν μορφή *βουκα-ἀκρατος* σημαίνει *ψωμόκρασο, κομματί ἄρτου βουτηγμένου στὸ κρασί*· μὲ τὴν μορφή *βουκά-κρατος* σημαίνει *γλωσσοδέτην, συγκράτημα τοῦ στόματος, ὥστε ἡ φωνὴ νὰ εἶναι ἡμερος*.

Ἄντι γιὰ τὴν φράσι: «*Ἵπαγε, λαβὲ βουκάκρατον*», σήμερα θὰ ἐλέγετο: «*Ἄντε βάλε τίποτα στὸ στόμα σου, γιὰ νὰ πάψης νὰ μιλάς*».